

Tečaj XXV.

Svibanj 1901.

Broj. 5.

Šumarski list:

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

Izdaje

Upravlji, odbor hrv.-slav.
šumarskoga društva.

Uredjuje **Ivan Partaš**.

Izlazi svaki mjesec.

ZAGREB 1901.

Naklada hrv. slav. šumarskoga društva.

Šumarski list.

Br. 5.

U ZAGREBU, 1. svibnja 1901.

God. XXV.

Uvrstbina oglasa: za 1 stranici 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{3}$ stranice 5 K. 20 fl.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Za višekratno uvrštenje primjerena popustbina.

V. Zemljistične zajednice, njihov postanak, razvoj i uredjenje.

Piše Gašo Vac, kr. kot. šumar.

IX. Zakon o uredjenju zemljističnih zajednica od g. 1894.

Mi smo u našim pr. g. prvobitnim razpravama, predložili historički postanak i razvoj naših zemljističnih zajednicah, i to kako onih u bivšem provincijalu, tako i onih u bivšoj Vojnoj Krajini. Po našim slabim silama, predložili smo evo razvoj važne narodno-gospodarstvene stvari, do u najnovije doba.

Došli smo ali i do najvažnije točke naše razprave, a to je, do jezgre same razprave.

Ta jezgra jeste:

A) Uredjenje zemlj. zajednicâ.

Mi smo g. 1895. 1897. 1898. i 1900. dovoljno pisali u našem dičnom »Šum. listu« o uredjenju zemlj. zajednica; ali razvojem same stvari, imade jošte dosta toga za predložiti i na javu iznjeti; naročito i obzirom na oto, što želimo, da našu razpravu upotpunimo i dokrajčimo.

S toga prelazimo na

1. Obćeniti dio.

Ta toli očekivana i važna zak. osnova po hrvat. narod, razpravljava je prvi puta u LXX. sjednici od 6. ožujka 1894. sabora kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije.

Samo obrazloženje zakonske osnove po sabor. izvjestitelju, velemož. gosp. Dru. Franji Spevcu, jeste krasno i poučno pak čemo donjeti njekoje izvadke, u koliko se odnose na našu razpravu.

I u drugim naprednim zemljama, bilo je »zajedničkih zemaljih«, koja su zemljišta pripadala raznim obćinama, selima i mjestima. Tamo je također zakonodavstvo nastojalo urediti ovakova zemljišta. U Englezkoj radilo se je o tome već u 17. stoljeću, a u Pruskoj u 18. stoljeću.

Glavna svrha svih tih zakona u naprednim zemljama bila je: »razdioba zajedničkih zemaljih«. U ono doba vladalo je mnjenje, da je samo u razdiobi zajedničkih zemalja narodno-gospodarstveni spas.

»I Prusko zemalj. pravo od god. 1794. imade propisah o tom. A epokalni upravo je zakon od 2. lipnja 1821. koji je zadao smrtni udarac mnogim zajednicam i **koji je uzrokovao mnogo štete**, što ih je nastojalo kasnije zakonodavstvo popraviti!!!

»U Švicarskoj se već u 18. stoljeću nastojalo, da se zemljištne zajednice podiele, ali ih se ipak još mnogo očuvalo, imenito u gorskim kantonima«.

»U Francezkoj uredjeno je ovo stanje zajedničke zemlje, zakonom od 10. lipnja 1793«. (Sto godinah prije, nego li kod nas).

Tek u novije doba, sve više iztiče se težnja protivna onoj staroj struji, koja je išla za tim, da se zajedničke zemlje razdiele, pa se imenito uvidja neshodnost dio bešuma. Ali niti glede ostalih zemalja ne drži se, da je zajedničko uživanje onako štetno, kao što se prije mislilo.

S ovoga stanovišta polazi i naša zak. osnova. **Ona ne ide ni iz daleka za tim, da se pospješi dioba zajedničkih zemalja**, već ide za tim, da se zajednice, dok postoje, urede; da se uredi njihov pravni odnošaj, a onda i dioba za slučaj, kad do diobe dolje.

Tendencija jeste ta, **da se u što većoj mjeri uzčuvaju zemljištne zajednice**, jer je držala osnova, da je to u interesu ne samo obćem — javnom, nego i u interesu samih zajednica. — Nu nije našoj osnovi samo do eksistencije tih zajednicah, t. j. do toga, da zajednice u istinu eksistiraju, nego njoj je do toga, da zajednice budu uredjene, i da eksistiraju kao uredjene!

»Tendencija je dakle glavna ta, da se zajednice — koliko je moguće — konserviraju, i da se neda pojedincu, da na laku ruku protepe svoj zemljišni posjed!!! U tome leži spas našega seljaka-ratara.

Evo i u visokom saboru izraženo je načelo »da se u što većoj mjeri uzčuvaju zemljištne zajednice; da iste budu uredjene i da eksistiraju kao uredjene! — Mnijemo da je to želja svih čestitih domoljuba, koji poznavaju našega seljaka, njegove gospodarske potrebe, prilike, život i t. d.

S toga je od neizmjerne koristi, što se ne dozvoljava dioba, kada tko hoće. Eno vidimo udes naših zadruga. Gdje su?... A ako i postoje — to jedva životare; dočim su prije zadruge evale i napredovale.

Naš je seljak odan svakoj diobi, samo da on momentanu korist erpiti može! Tako je i u ovom slučaju.

Koliko i koliko špekulantah — razne vrsti, nastoje da seljaka-ratara upute o koristi diobe pašnjakah i šumah. Znadu oni jako dobro zašto! Tu bi bilo raznog »gšefta«!

Jedni bi mjerili, drugi bi ugovore pisali, treći bi uz bezcjenje kupovali, arondirali, a jedni opet zaduživali; četvrti bi naseljivali i t. d.

Tako bi za desetak godina nestalo krasnih pašnjakah i šumah. A onda?

Naš seljak-ratar, naučen od vajkada na pašarinsko gospodarstvo i na takovi način uzgoja blaga propao bi, pored svojega i onako slaboga i razcjepkanoga posjeda!

Jest, to su stvari o kojima treba razmišljati, pak s toga trebaju svi zvani faktori nastojati, da se do skrajnosti prepriče dioba

zemljišta zemljišnih zajednica. — Treba ih ali valjano urediti!

Valjano uredjene i upravljane zemlj. zajednice, biti će u Hrvatskoj čvrst temelj dalnjem našem narodno gospodarstvenom razvitu; a unapriediti će u prvom redu našega seljaka-ratara!

Da će tomu biti tako — nadajmo se.

S toga prelazimo na

2. Prvo uredjenje.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalni. zemalj. vlade odjela za unutarnje poslove i odjela za pravosudje od 19. rujna 1897. br. 54510., kojem se izdaje naputak za uredjenje zemljišnih zajednicah po zakonu od 25. travnja 1894. o uredjenju zem. zajednicah, određuje sva shodna za prvo uredjenje zemlj. zajednicu. Osim ove naredbe, imade i drugih, koji prvu nadopunjaju; uredovni posao ne ćemo ovdje navadjati i raspravljati, već samo stvarno, što se odnosi na našu raspravu.

Uredjenje zemlj. zajednicah provadjavaju, kako nam je znano, sa izabranim odborom posebno imenovani urednici ili same kr. kot. oblasti (sam predstojnik kr. kot. oblasti). U gradovima provadja magistrat.

U njihovim rukama, leži uredjenje toli važnog i cijenjenog narodnog dobra!

Daj Bože proveli uredjenje onamo, da će isto što bolje koristiti narodu, našemu seljaku — rataru!

Glavno je kod prvoga uredjenja, da se saberi što bolji i točniji podaci o zajedničkoj imovini, o posjedu i vlastnosti, a konačno i o pravu suvlastnosti.

O posjedu i vlastnosti, bilo je toga kod nas mnogo prepornoga, pošto su na mnogim mjestima upravne obćine svojatale zajedničko dobro mjestâ, selâ, naseljâ i t. d., te kao svoju vlastnost uživale i od tuda korist erpile!

Nu ovim zakonom odstranjeno je to.

Kod prvoga uredjenja — kako rekosmo — valja ustanoviti posjed zem. zajednice, suovlaštenike, i treba sastaviti valjani pravilnik.

§. 4. z. z. z. propisuje: »Svaka zemljištna zajednica mora pravilnikom (statutom) unutar propisa ovoga zakona pobliže urediti pravne odnošaje svojih ovlaštenikah medju sobom i prema zajednici, kao i upravu zemljištnoga posjeda«.

Evo, zakon sam na najliberalniji način dozvoljava, da se svaka zem. zajednica samostalno uredi i da se u smislu §. 22. z. z. z. udare temelji trajnomu obstanku zemljištnih zajednicah.

To je dovoljno zakonito jamstvo, da se sve zem. zajednice, prema okolnostima trajno urediti mogu i da ne treba ni misliti na diobu.

Ako se prvo uredjenje točno i obzirno provede, to je daljni rad lagan.

Najglavniji posao jeste — urediti.

3. Suvlastničko pravo.

U uvodu naše rasprave spomenuli smo, da je historički i politički razvitak u Hrvatskoj djelovao, da su kod nas nastale:

a) plemićke imovne obćine;

b) zemljištne zajednice bivših podanikah, kojim su u ime drvarije i paše pripala zemljišta putem segregacije;

c) zemljištne zajednice bivših Krajišnika.

Za bolje razumijevanje same stvari, idemo vidjeti suvlastničko pravo pojedinih zem. zajednicah.

a). Plemićke imovne obćine.

Po §. 5. zakona spojeno je ovlašteničtvu s vlastnosti dvornoga mjesta, te se pod tim razumijeva prвobitno svako dvorno mjesto, dotično uslijed diobe na plemićkom zemljištu novo nastavše dvorno mjesto.

Od uživanja ovakovoga prava, izključen je neki ovlaštenik predbjеžno, bud uslijed toga, što nije platio pristupninu — ako je takova postojala — bud uslijed toga, što nije plemić. Nu ovaj potonji razlog valja samo onda, »gdje nije prekinut običaj, da je samo plemić mogao biti uživatelj ovlašteničtva«.

S toga §. 19. zakona propisuje: »zemljištne zajednice, što ih tvore plemići (§. 5. o. z.) ter u kojih se je po postojećem ne prekinutom pravnom običaju za ovlašteničtvu zahtjevala posebna stališka pripadnost vlastnika ovlaštenoga zemljišta, vlastne su pravilnikom odrediti, da se i u buduće ima podati dokaz o takovoj stališkoj osobnoj sposobnosti, ako se želi vršiti ovlašteničtvo«.

Mnijem, da je malo takovih čistih plem občinah, gdje ne bi bilo pomješano i ine neplemičke krvi.

Pak stoga valja i na ovu občinu protegnuti §. 17. 18. §. 20 o. z. koji potonji glasi:

»U slučajevih predidućih §§. 18. i 19. negubi se ipak pravo ovlašteničtva, već ono počiva, dok ne bude uvjetom pravilnika udovoljeno«.

U glavnome možemo reći, da se i ovdje uredjuje suvlastničko pravo — pravilnikom; i da se isto temelji na raznim poveljama, povlasticama i t. d., te do sada uzdržanom načinu i razmjeru uživanja »zajedničke imovine«.

b). Urbarijalne zem. zajednice.

Kako nam je u obće znano, a uvjerili smo se i tečajem ove razprave, proiztiču sva urbar. prava iz predjašnjih urbarijalnih odnosa izmedju vlastelina i kmeta. — To je pravo uredjeno provedenom segregacijom. §. 6. zakona propisuje: »U zemljištih zajednicah, što ih tvore bivši podanici, kojim su u ime prava drvarije i paše zapale putem segregacije šume i pašnjaci, spojeno je ovlašteničtvo u pravilu sa selištnim posjedom, odnosno za plemićke učestnike s'dvornim mjestom.

Razmjer suvlastnosti, temelji se po selištih, kako su bila prigodom pravomoćne provedbe segregacije ustanovljena.

Ako je selištni posjed poslije razdjeljen, dieli se pravo prema provedenom razmjeru diobe.

Žiljersko pravo proteže se samo na jednu osminu selišta.

Osim toga dužne su zemlj. zajednice (§. 92.) s v a k o m u, k o j i s e n a d j e u v r i e m e p r v o g a u r e d j e n j a u n e p r e p o r n o m

faktičnom uživanju skupnih užitaka, bud kakove vrsti, dozvoljavat u dosadanjem razmjeru i na dalje izvršivanje tih užitnih prava, ali samo za osobu toga uživatelja.

Ako je komu u vrieme provedene segregacije pripadalo pravo (§. 93.), dužna je dotična zemlj. zajednica dozvoliti, ako je vlastnik nastanjene kuće na bud kakove vrsti zemljišta, da mu bude ovlašteništvo spojeno s rečenim ne-pokretninami.

Ako je prvobitno ovlašteništvo u cijelosti odtudjeno, a takav ovlaštenik ipak bez prigovora ostalih ovlaštenika učestvuje u zajednici, pripada mu najmanji alikvotni dio, s'kojim u zajednici učestvuje koji redoviti ovlaštenik».

Ove potonje dvie zak. ustanove od velike su važnosti po sunovlaštenike »starosjedioce».

Znamo, da imademo raznih naseljenika. pak da je posjed »starosjedioca — Hrvata« na žalost prodan, recimo krivnjom starijih.

Pravo je vezano o zemljište; pak bi tako »starosjedioci«, koji su tlaku i batine trpili, — da ovih zakon. ustanovah nije — bili lišeni svih svojih starodrevnih prava. Mudro oko ali zakonodavca predvidjelo je to! Evo i takovim elementima osigurano je suvlastničko pravo, pa ma i u najmanjoj izmjeri.

Kako znamo — uređuje se suvl. pravo pravilnikom.

»Osim toga ima se obstanak i razmjerje suvlastničkog prava prosudjivati:

- a) po pravomoćnih odredba i riešitba nadležnih oblasti;
- b) po pravnih običajih;
- c) po faktičnom posjedu ovlašteništva za posljednih pet godina«.

I na temelju ove zakonske ustanove doći će mnogi do suvlastničkog prava, kojega ali prije imao nije!

»Ako postoji podpun sporazumak (§. 13.) svih ovlaštenika u pojedinoj zem. zajednici, tad se ima razmjerje ovlašteništva prema njihovom sporazumu odmjeriti.«

Ovo je najvažnija ustanova. Jer naša nar. poslovica veli: »Gdje sloga vlada, ne može pravo da strada«!

Tako je i u našem slučaju.

c) *Zemljištne zajednice bivših krajišnika.*

Tečajem ove razprave dokazali smo, da je njihov postanak osnovan na §. 17. novog temeljnog krajiškog zakona, a glasi :* »Do sada po obćinama uživani pašnjaci, jesu vlastnost istih.«

Tu je njihov postanak! Pak s toga propisuje §. 7. o. z.: »U zemljišnih zajednicah, što ih tvore bivši krajišnici (krajiške mjestne imovne obćine) spojeno je ovlašteničtv o vlastnosti nastanjene kuće, ležeće u obsegu dotične katastralne obćine.

Ovlaštenicima valja smatrati sliedeće:

a) Ako spadaju medju one krajiške obitelji, koje su do 8. lipnja 1871. u zadružnoj svezi živjeli, sa nastanom kuće i pravom vlastnosti na jedno cielo selište, ili jedan dio istoga.

b) Ako i nisu sačinjavali krajišku zadružnu, ali je obitelj vršila krajiške dužnosti i obveze. Ovakovi članovi moraju biti članovi nastanjene kuće, bez obzira na zemljiste.

c) I one, koji su došli u posjed takovih kuća, označenih pod toč. a) i b)«.

Sliedi iz prednavedenog, da samo »bivši Graničari« imaju suvlastničko pravo u ovakovih zemlj. zajedica.

To je i pravo! Jedini »Graničar« podnosio je sve terete i dužnosti! Tim je doseljenicima, a ko nisu Graničari, u veliko otežano, da steknu na »jeftini i lagani« način suvlastničko pravo!!!

Kaže zakon: »Ini stanovnici i posjednici u obćinah bivšeg krajiškoga područja, ako su oni ili njihovi prednici i primljeni nakon 8. lipnja 1871. u obć. svezu, ne mogu biti smatrani ovlaštenicima, u koliko ne spadaju u koju od kategorijah pod a) b) c).

Ako pak postoji nepreporano uživanje skupnih užitaka, ima se upotriebiti §. 92. o. z. glasom kojega paragrafa su zemlj. zajednice dužne priznati suvlastničko pravo.

Kojemu stanovniku priznaju svi suvlastničko pravo, ima se uporabiti §. 12. i 13. o. z.«

Tako smo evo u glavnim ertama predočili suvlastničko pravo svih kategorijâ — gore spomenutih zemljîštnih zajednica.

Jedino što iz toga nauku erpiti možemo — jeste ta — da naše zemlj. zajednice proizlaze i imaju svoj temelj iz: plemićkog prava; urbarnog prava i dužnostih; te krajiških dužnosti i prava!

Postak je suvlastničkog prava naših zemlj. zajednica raznolik, nu samo uredjenje jeste jednolično. Nakon pedeset i više godinah mnijem da će izčeznuti ta razlika izmedju plemića, bivših kmetova i graničara. »Samo će se spominjati, da je njekada bilo! Za očuvati trajno i bistro suvlastničko pravo zemlj. zajednica, od neprocienjive je važnosti, da je uvedena.

4. P r i s t u p n i n a i p r i e k u p .

Ovo je od velike važnosti, i zaprieka bezrazložnomu razprodavanju zemljîšta i naseljivanju!

Kako nas izkustvo uči, dostali su se prije mnogi naseljenici — naročito u provincijalu — suvlastničkog prava tako rekući uz bezciju.

Da je tomu tako, sledi iz naredbe visoke kr. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove od 17. srpnja 1886. broj 35973. koja glasi:

»Pravo ovlaštenja u zajedničkih šumah, bivših urbarskih obćina, vezano je nerazdruživo o posjed nekretnine i to zato, jer je odnosno pravo u smislu urbar zakonskih propisa prije segregacije vezano bilo o urbar selište, segregacijom pako, nastalo je samo gospodarstveno razdieljenje, ni malo pako kvalitativna promjena prava.

Prematomu može se upitno pravo prodati i kupiti samo skupa s odnosnim posjedom, **nipošto pako za sebe**.«

Znano nam je iz izkustva, da su mnogi naseljenici na jefitin način došli do urbar suvlastničkog prava na šume i pašnjake!

Takov kupac, većinom bi platio samo kupljeno gospodarsko zemljište, dočim n. pr. Moravac, Švabo i t. d. za urbar. prava ni znao nije. Nu gospoda koja ugovor pišu znadu, da sa kupljenim zemljištem prelazi i urbar. suvlastničko pravo, pak tako je evo prijašnjih godina na štetu »starosjedioca« prešlo i mnogo urb. suvlastničko pravo na tog kupca zemljišta,

A starosjediac? . . . Ostav bez kuće i zemljišta, ostao je i bez urbarskoga prava!

Žalostna je to istina! Zaoto je ali sada zakonom, §. 18., odredjeno: »Svaka zemljištna zajednica vlastna je ipak pravilnikom svojim odrediti, da je svaki onaj, na koga ovlaštenečtvo prelazi i nim načinom, nego li putem batinstva ili diobe ovlaštenoga zadružnoga odnosno plemičkoga zemljišta, **dužan** zemljištnoj zajednici platiti posebnu primjerenu pristupninu (statutovinu).

To je pravedno i koristno za zajednicu, tim više, što provedbena naredba naročito iztiče, da pristupnina ne bude premalená!

Dok ne bude pristupnina plaćena, počiva takovo pravo, ter sve tekuće koristi iz zajednice, pripadaju bez naknade zemlj. zajednici. Nakon uplate pristupnine, stiče ovlaštenik pravo na uživanje zajed. imovine. Ovdje ali nastaje vrlo važno pitanje: Ne bili se mogli pritegnuti na uplatu pristupnine i oni suovlaštenici (naseljenici), koji su takovu zemlju kupili prije god. 1894., kao i oni, koji su zemljište kupili poslije g. 1894., ali još zajednica do danas uredjena nije?

Ja mnijem da bi!

Kada je stranac prije kupovao zemljište, nije većinom ni znao, da je s tim zemljištem skopčano kakovo urb. pravo. — On je platio samo vrednost zemlje ili je takovu putem javne dražbe dostao.

Usljed gorespomenutih gruntovnih prenosa, postali su mnogi stranci suovlaštenicima.

Po našem nemjerodavnom mnenju bilo bi shodno, da se svagdje kod novih naseljenikah iztraži postanak njihovog urbar. prava, pak da se obzirom na pravednost pritegnu svi, da bar jedan dio pravilnikom opredjeljene pristupnine uplate.

Ako ne za sve, a ono neka se uvede pristupnina bar za sve prodaje od onog dana, kada je zakon zem. zajednicah u kriepost stupio!?

Znano nam je n. pr. da stranac ne može biti obćinarem, pripadnikom i zavičajnikom! A evo uslijed kûpa kuće i zemljišta, postaje na jedanput urbarijalistom. A ako dublje stvar proučimo, dodjemo do zaključka, da urbarijalista može biti samo starosjedioc t. j. koji je svojedobno »tlaku« i sve dužnosti vršio.

Ako sve prednavedeno proučimo dodjemo do zaključka, da bi valjalo glede pristupnine naprama novijim doseljenicima, svagdje u pravilnik posebnu ustanovu uvrstiti. To bi pravedno bilo. Stoga bi u interesu zem. zajednica bilo, da naoto zvani visoki faktori, o tome shodna odrede Nadajmo se.

P r i e k u p jeste takodjer vrlo važna zakonska ustanova, kojim se preprodaja nekretninah, a time i suvlastničkog prava regulira i steže

O v l a š t e n i č t v o m o ž e s e o t u d j i t i i s a m o z a s e b e , dočim prodajom nekretninah i onako suvlastničko pravo prelazi na kupca.

»Ovlaštenik koji kani prodati svoje ovlašteničvo samo za sebe ima to ponuditi:

1. zemljištoj zajednici,
2. putem iste svim suovlaštenicima.

Z e m l j i š t n a z a j e d n i c a i m a p r v e n s t v o p r i e k u p a , tada od suovlaštenikah najbliži rođaci, medjaši, i napokon suseljani i t. d,

Ako se za 30 dana nitko od napred imenovanih ne javi, tad se može ovlašteničvo prodati svakomu i t. d.«.

Krasnih li zakon. ustanova! Nu samo neka se iste i savjestno vršile budu.

Konačno moramo istaknuti i onu ustanovu §. 23. o. z.

»Ovlašteničvo samo za sebe ne može biti predmetom ovrhe, ter se ne može niti privolom ovlaštenikovom gruntovno obterećivati.

To je i zbilja krasna zak. ustanova!

Prodaja suvlastničkog prava i obterećenje istoga, stegnuto je, a time je osiguran stalni temelj svih naših zemlj. zajednicah.

Što bi ali bilo, da se posjed istih razdieli?

Žalost i propast našega hrv. seljaka ratara; kako smo to i u uvodu ove rasprave iztaknuli. Nedajmo stoga da u obće do diobe dodje!

Nadamo se da se naša bojazan ne će ispuniti.

Suovlaštenicima prepušteno je ovim zakonom, da sa pravilnikom slobodno urede svoj posjed, pravo, gospodarstvo i t. d. što sve sadrži i njihov

5. Pravilnik.

Napred smo spomenuli, da zem. zajednica m o r a u smislu §. 4. z. o uredjenju z. z. pravilnikom (statutom) urediti pravne odnošaje svojih suovlaštenikah i upravu zemljištnog posjeda.

Od kolike je koristi i ustanova §. 51. o. z. koji glasi: »Nadzorna upravna oblast, ima biti na ruku zemljišnim zajednicam, ter sudjelovati kod sastavka pravilnika i popisa ovlaštenikah, kao i u obće kod prvoga uredjenja njihova (§§. 57.—66)«.

Sastavak pravilnika potreban je za veći posjed zemljišnih zajednica, naročito koje su vlastnice šumah i pašnjakah.

Za maleni posjed nije nuždan pravilnik. Zaoto je i odredjeno u §. 94. o. z. sljedeće: »Ako je zemljište zajednice tako maleno, ili su prilike gospodarenja, odnosno zajedničkog uživanja tako jednostavne, da bi suvišno bilo urediti upravu posve prema ustanovam ovoga zakona, slobodno je s privolom kr. zem. vlade prema shodnosti odustati od provadjanja ovih ustanovah zakona.

Svakako ima biti zajamčeno redovito namirivanje poreza i inih javnih teretah zemljištne zajednice«.

Kako vidimo, skrbljeno je za veliki i mali posjed zemljištnih zajednicah.

Pravilnik možemo smatrati »zakon u zakonu«, osnovan prema prilikama i lokalnim odnošajima pojedinih zemljištnih zajednica. Ako su svi interesi dobro shvaćeni, biti će i pravilnik dobro sastavljen. U zbirci zakona od g. 1898. od g. Franje Haladića, imade dvije veoma prikladne osnove pravilnika.

Mi smo takodjer god. 1898*. donieli u Š. L. osnovu pravilnika, — sastavljenu za veći urbarski posjed.

Isti smo razvrstali u XII. poglavja, a ta jesu;

- I. Naslov.
- II. Imovina.
- III. Suovlastničko pravo.
- IV. Pristupnina.
- V. Prekup — pristupnina.
- VI. Alikvotni dio suvlašteničtva.
- VII. Temeljna knjiga.
- VIII. Uprava zemljištne zajednice.
 - A). Glavna skupština.
 - B). Zastupstvo zemljištne zajednice.
 - C). Glavar zemljištne zajednice.
- IX. Administrativno i blagajničko poslovanje.
- X. Šumsko gospodarstvo.
- XI Kazne i ovrhe.
- XII. Zaglavne ustanove.

Kako vidimo, skrbljeno je u ovom pravilniku, za sve pravne i gospodarske odnosa zem. zajednice.

Naročito za šum. gospodarstvo, propisano je u ovom pravilniku следеće:

§. 42.

U pogledu gospodarstva sa šumama i drvom obraslim pašnjacima, valjaju svi propisi zakona od 26. ožujka 1894.

* Vidi »Šum. list« str. 425.—437.

kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumah stojećih pod osobitim javnim nadzorom (§. 25. z. o z. z. i §. 3. i 4. zakona od 26. ožujka 1894.).

§. 43.

Cielokupne nekretnine zem. zajednice — naročito šuma — nisu dieljive.

§. 44.

Sa redovitim i izvanrednim prihodima iz šuma, ima se postupati po propisu §. 27. i 28. z. o z. z.

Kamati šumskih glavnica dolaze kao redoviti godišnji prihod u proračun.

Glede eventualnog viška, ima odlučiti glavna skupština.

§. 45.

Na temelju §. 7. odnosno §. 10. zakona od 26. ožujka 1894. rukovodi šum. gospodarstvo i poslove, za to osposobljeni šum. tehničar.

§. 46.

Glede gospodarenja sa šumom neobraslih pašnjaka, odlučuje zastupstvo zem. zajednice na temelju §. 33. pravilnika.

Ako se glede šumah i šumom obraslih pašnjaka, ovi propisi pravilnika vršili budu, to ne ima dvojbe, da je »potrajno uživanje« šumâ osigurano!

Kako je spomenuto, ovaj pravilnik prikladan je za urb. obćine. Mi imademo ali i krajiških zemlj. zajednicah. koje su nastale temeljem §. 17. temeljnog krajiškog zakona od g. 1850

Glavni posjed istih jesu »pašnjaci« obrasli šumom i neobrasli drvom! Svrha zakonodavea jeste ovdje druga. Urediti u prvom redu uživanje paše; pošto je drvarenje osigurano u imovno-obćinskim šumah. Domašamo takovi jedan primjer pravilnika za zemlj. zajednice na bivšem krajiškom području.

Pravilnik

I. O ovlaštenicih.

§. 1.

Ovlaštenici „zemljištne zajednice“ ubilježeni su u temeljnoj knjizi po §. 24. zakona.

Oni svi zajedno tvore, i to svaki od njih u razmjeru onomu, kako je u temeljnoj knjizi ubilježeno, u pogledu zajedničke imovine, u uvodu napomenute, zemljištu zajednicu po načelih zakona od 25. travnja 1894., koja se imade zvati: „Zemljišta zajednica“

§. 2.

Ovlašteničtvo spojeno je s onimi zemljišti i u onom razmjeru, kako je to u temeljnoj knjizi ubilježeno.

Ova se zemljišta nazivaju „ovlaštena zemljišta“.

Obzirom na to, da na području bivše Vojne Krajine glede načina i obsega uživanja zajedničkih nekretninah nije bilo nikakove razlike, već je svakoj fakтично obstojećoj kući sa samostalnim gospodarstvom, pripadalo jednak pravo, dakle je uvek bilo toliko cielih ovlašteničtva, koliko je u istinu takovih fakтичno postojeci kuća odnosno gospodarstva bilo, te obzirom na to, da je prigodom prvoga uredjenja ove zemljištne zajednice ustanovljeno, da imade fakтичno — bez obzira dakle na to, da li su temeljni posjedi i gruntovno raspisani ili ne takovih kuća odnosno samostalnih gospodarstva, sačinjava ciela zajednička imovina dijelova.

Po ovom razmjeru prosudjivati će se prava i dužnosti pojedinaca prema zemljišnoj zajednici.

Nu ako je tko vršio ovlašteničtvo do sada, prem ne ima nikakove nekretnine, ili ne ima takove, s kojom je skopčano ovlašteničtvo (§. 6. i 93. zakona), to se takovu, koji se sada prigodom prvog uredjenja nalazi u neprepornom uživanju skupnih užitaka, dozvoljava u dosadanjem razmjeru i nadalje izvršivanje užitnih prava i dužnosti, nu samo za njegovu osobu (§. 92. zakona).

§. 3.

Ovlašteničtvo prelazi na pravnoga slednika u vlastničtvu ovlaštena zemljišta, ako ovaj udovolji dužnosti, propisanoj u §. 4. i 5. pravilnika i ako steće vlastničtvo i posjed najmanje od $\frac{1}{8}$ temeljnog ovlašteničkog posjeda, kojim se posjedom smatra onaj, koji je dne 190 . . t. j. prigodom prvog uredjenja odnosno prigodom ustanovljenja odnosno sastava popisa ovlaštenika i gruntovnih stvarnosti ili česticah, sa kojima

je spojeno ovlašteničtvu na ovu zemljištu zajednicu po §. 15. i 16. zakona od 25. travnja 1894. o uredjenju zemljišnih zajednicah, kao ovlašten posjed ustanovljen, i na kojem je nakon pravomoćnosti ovoga popisa po §. 16. rečenoga zakona spoj ovlašteničtva doista i u zemljišnim knjigama proveden.

§. 4.

Ako predje ovlašteno zemljište u vlastničtvu i posjed imim načinom, nego li putem baštinstva (zakonitoga ili oporučnoga nasljedstva) ili putem diobe ovlaštenoga zadružnoga ili suvlastničkog posjeda, moći će takav pravni slednik istom tada pravo ovlašteničtva izvršivati, kad se prikupi zemljišnoj zajednici, položiv joj u gotovini pristupninu naznačenu u §. 5.

§. 5.

Pristupnina odmjeruje se za cievo ovlašteničtvu po slijedećem mjerilu:

1. Ako je onaj, koji je dužan platiti pristupnину ovlaštenik u zemljišnoj zajednici tад ima platiti slovi

2. Ako nije ovlaštenik u zemljišnoj zajednici sela ali je pripadnik upravne obćine u kojoj leži zemljišta zajednica, tад plaća pristupnину od

3. Ako nije ni jedno ni drugo, tada imade platiti pristupnину od

Kad se stiče ovlašteničtvu u manjem ili većem dielu, plaća se razmerno manja ili veća pristupnina.

Neuplatom pristupnине ne gubi se ovlašteničko pravo, već ono počiva, dok ne bude uvjetom pravilnika udovoljeno.

Koristi, odpadajuće na počivajuće ovlašteničko pravo pripadaju zemljišnoj zajednici (§. 20. zakona).

§. 6.

Ovlašteničtvu samo za sebe ne može biti predmetom ovrhe, ter se ne može niti privolom ovlaštenikovom gruntovno obterećivati (§. 23. zakona)

§. 7.

Vlastan je ipak ovlaštenik sam dobrovoljno prenjeti ovlašteničtvu s ovlaštenoga zemljišta na drugo svoje zemljište, koje leži u području iste upravne obćine, ako na takav prenos pristane zastupstvo zemljišne zajednice.

Tko takov prenos želi izhoditi, mora se pred zastupstvom izkazati, da na ovlašteno zemljište nitko nije stekao kakova prava, koja bi bila

oštećena, kad bi se ovlašteničtvu s njega brisalo, ili pak da su oni, koji su takova prava stekli na taj prenos privolili.

§. 8.

Pod uvjetom, u drugoj alinei predjašnjega paragrafa, može svaki ovlaštenik svoje ovlašteničtvu i samo za sebe bez ovlaštene zemljišta u onom razmjeru odsvojiti (n. pr. prodati) u kojem ono njemu pripada. Ovakovu odsvoju samo jednoga diela ovlašteničtva sama za sebe, ako se isto time ciepa izpod najmanjega diela u §. 3. pravilnika navedena, ne ima mesta.

Zemljištna zajednica pridržaje si za sebe i za sve svoje ovlaštenike pravo priekupa po §. 22 zakona. S toga se kod takove prodaje mora prodavaoc izkazati, da je prama §. 22. zak. ponudio to ovlašteničtvu na prodaju zemlj. zajednici i putem iste svim suovlaštenicima, a oni da se nisu poslužili pravom priekupa u roku od 30 dana, kako je namjeru prijavio (§. 9. pravilnika) glavaru zemlj. zajednice.

§. 9.

Kad tko hoće svoje ovlašteničtvu samo za sebe odsvojiti, ima to glavaru zastupstva zajednice prijaviti. U toj prijavi ima točno naznačiti 1. obseg ovlašteničkoga svojega prava, koje kani prodati; zatim 2. ime i obitavalište osobe, koja kani steći ovlašteničtvu, 3. zemljište, na koje se ovlašteničtvu ima prenjeti, te 4. ostale kupoprodajne uvjete.

Glavar ima najduže za petnajst dana sazvati izvanrednu glavnu skupštinu, a ta će imati odlučivati, hoće li zemlj. zajednica sama kupiti to ovlašteničtvu ili ostavlja li ostalim, kojim po zakonu pravo priekupa pripada, da se s prodavaocem narede (§. 8. pravil.).

§. 10.

Ako se po §. 8. i 9. odsvoji ovlašteničtvu samo za sebe od ovlaštene zemljišta, tad ono prelazi, u onom razmjeru, kako je odsvojeno, na novo ovlašteno zemljište.

Pristupnina odmjerena prema §. 5. ima se i u slučajevih ovakova prenosa ovlašteničtva zemljišnoj zajednici platiti.

Ako se posluži zemljištna zajednica svojim pravom priekupa, tad tvori ovakovo priekupljeno ovlašteničtvu zajedničku imovinu zemljišne zajednice, ter se po odredbi uprave zemljišne zajednice ima, s njim razpoložiti bud tako, da se užitci, tomu ovlašteničtvu pripadajući, porazdiele medju sve ovlaštenike po razmjeru njihova prava, bud tako, da

ga zajednica proda ili uz naplatu ustipi na uživanje pojedinom ovlašteniku, ili inomu vlastniku nekretnina, ležećih u području upravne občine.

§. 11.

O ovlaštenicima zametnuta je, ter se ima po §. 24. zakona redovito voditi temeljna knjiga po propisnom obrazcu.

Svaki ovlaštenik ima u toj knjizi svoj list, ter se na istom pripisuju sve promjene.

Prigovori li interesovana stranka odredbi glede unosa u temeljnu knjigu, tada valja takov upis provesti istom nakon pravomoćnosti odluke, unos određujuće:

II. O gospodarstvu zemljištne zajednice.

§. 12.

Svrha je gospodarstvu zemljištne zajednice.

1. da se razborito i prema trajnoj koristi zemljištne zajednice izcrpljuju razne djelove zajedničke imovine;

2. da se osigura svakomu ovlašteniku u razmjeru njegova ovlašteničtva (§. 1. pravilnika) pripadajući mu dio uživanja prihoda od zajedničke imovine.

§. 13.

Zemljišni posjed, naročito pašnjačko zemljište
ne može se podieliti medju pojedine ovlaštenike tečajem godina.

§. 14.

Užiteci ovlaštenika na zemljišnom posjedu zajednice sastoje se:

Pravo paševine pripada svakomu ovlašteniku kao i do sada, za sve njegovo blago bez ograničenja broja, i to bezplatno.

Neovlaštenici plaćaju u ime pašarijskih pristojba, ako hoće da svoje blago ne pasu na pašnicima zemljištne zajednice, za komad odraslog rogatog blaga i konja za jedno svinjče od neodraslog blaga, dakle od onog koje još sisa, ne plaća se pašarija.

U ostalom, vlastno je zastupstvo u vlastitom svom djelokrugu pašarijske pristojbe ove bud sniziti, bud povisiti u koliko se potreba za to ukaže.

Da li dotječe paše za napâsti blago neovlaštenika, odlučuje zastupstvo zemljištne zajednice.

Zastupstvo imade takodjer odlučiti, da se po mogućnosti pašnjaci razdiele na rudine tako, da se blago napase na drugoj rudini, dok je jedna popašena, te da se na jednoj rudini napâse najprije veliko, a onda sitno blago.

§. 16.

Buduć da je znatan dio nepokretnog posjeda zemljištne zajednice po raznim žiteljima usurpiran, to se ove usurpacije imadu vještački uz intervenciju oblasti (§. 50. zak.) ustanoviti, usurpantom oduzeti, te zem. zajednici na skupno uživanje povratiti. Usurpacije ove, u koliko ne budu od potrebe za ino gospodarstvo, a naročito za pašu blaga ovlaštenika mogu se godimice u zakup davati, koja zakupnina teče u blagajnu zemljištne zajednice.

§. 17.

Prema navedenom sastoje se dakle dohodci zemljištne zajednice:
a) iz pristupninâ:

- b) zakupnine za u zakup dana zemljišta;
- c) pašarije plaćene po neovlaštenicima;
- d) kamatâ od sabrane glavnice.

Prihod pod toč. a) je izvanredan, a onaj pod b) c) i d) redoviti godišnji prihod zemljištne zajednice.

§. 18.

Od toga prihoda, izuzev onaj pod toč. a) predjašnjeg paragrafa namiruje se porez, namet pokrivaju se upravni troškovi i ine potrebe zemljištne zajednice.

Ako pako ti a i ini možebitni dohodci ne dotječu za pokriće gore nabrojenih dužnosti: tada

§. 19.

Ako redoviti dohodci zemljištne zajednice preteku izdatke, tad odlučuje glavna skupština o razpoložbi tim viškom.

Na ovom višku participiraju ovlaštenici prema razmjerju njihova ovlašteničtva.

§. 20.

Ovi prinosi, odnosno namet, u koliko ne budu u odredjeno vrieme dobrovoljno uplaćeni, ubrati će se na zamolku zastupstva ovrhom po obé. poglavarstvu na način izravnih poreza (§. 27. zakona).

Ako zastupstvo ili glavar u tom pogledu zanemare svoju dužnost, to će uz nuždnu odredbu kotarske oblasti prema §. 50. zakona takodjer uslijediti i odgovornost kriveca prama §. 45. zakona.

III. Uprava zemljištne zajednice.

§. 21.

Upravu zemljištne zajednice vodi, glavna skupština ovlaštenika i zastupstvo, kojemu je na čelu glavar.

Glavar sazivlje i predsjeda glavnoj skupštini i zastupstvu.

A. Glavna skupština.

§. 22.

Glavna skupština ovlaštenikah sastaje se svake godine dva put i to mjeseca siječnja i rujna.

Pred glavnu skupštinu spadaju svi poslovi, nabrojeni u §. 31. zakona.

- a) utanačit ili mienjati pravilnik;
- b) izabrat zastupstvo;
- c) obavljat reviziju računah;
- d) ustanovljivat proračune i odredjivat, kako se ima razpoložit s redovitim i izvanrednim prihodom zajednice;
- e) odlučivat glede uzimanja ili podielivanja zajmovah;
- f) sticat ili odtudjivat imovinu;
- g) odredjivat, ima li se dioba kojega zajedničkoga zemljišta provesti u koliko joj po zakonu mjesta imade;
- h) odredjivat, kakovi se prinosi imadu pobirati u ime statutovine (§ 18.) kao i prema potrebi u ime skupnih užitaka u naravi, pripadajućih jedinim ovlaštenikom.

Proračun za slijedeću godinu, koji imade sastaviti zastupstvo, imade se razpraviti u jesenskoj glavnoj skupštini.

Račun za prošlu godinu, koji imade pregledati posebni po glavnoj skupštini izabrani odbor od 3. lica, imade se razpraviti u proljetnoj glavnoj skupštini.

Ovaj odbor izabire jesenska glavna skupština izmedju izberivih ovlaštenika.

§. 23.

Pravo glasa u toj skupštini ima svaki ovlaštenik, ubilježen u temeljnoj knjizi i to po slijedećem razmjeru.

Svakom ovlašteniku, koji imade barem jednu osminu ovlašteničtvra, pripada jedan cieli glas.

Buduć da se ovlašteničvo dalje od $\frac{1}{8}$ ciepati ne može, pa ako bi takova $\frac{1}{8}$ pripadala više osobam nerazdzielivo, to iste imaju skupa jedan cieli glas, pak u slučaju razciepkavosti glasova važe ustanove pogl. XVI. o g. z.

§. 24.

Pravo glasa vrši: za diete stojeće pod otčinskom vlasti, njegov otac; za malodobnika, njegov tutor; za obskrbljenika, njegov skrbnik; za pravnu osobu (korporaciju i zakladu) njezin zakoniti zastupnik; a za zadrugu, njezin kuće-gospodar; — dočim za gradjansko pravnu zajednicu važe ustanove XVI. poglavla o. g. z.

Ako u tom nastanu takove okolnosti koje izključuju to zakonito opunomoćenje, to se imadu uporaviti ostali, za takove slučajeve postojeći zakoniti propisi.

§. 25.

Izvanrednu glavnu skupštinu ima glavar sazvati, čim bude nuždno da se rieši koj prešni posao, spadajući u djelokrug glavne skupštine, kao i tad, kad to zatraži najmanje jedna četvrtina ovlašteničva ili kad to odredi kr. kotarska oblast.

§. 26.

Da je glavna skupština sposobna obvezatan zaključak stvoriti, zahtjeva se prisutnost od najmanje $\frac{1}{8}$ svih ovlašteničkih glasova.

Ako ih u prvoj glavnoj skupštini ne ima tolik broj, to će sliedeću izvanrednu skupštinu, imati sazvati glavar na najdulji rok od 8 dana, a ta će biti sposobna obvezatan zaključak stvoriti bez obzira na broj prisutnih.

Za izbor zastupstva, za promjenu pravilnika, te odsvojenje i nabavu nekretnina potrebno je, da bude u glavnoj skupštini prisutna najmanje polovica ovlašteničkih glasova, nu ako ih u toj ne bi toliko bilo, to će sliedeću, izvanrednu skupštinu, imati sazvati glavar na najdulji rok od 8 dana, a ta će biti sposobna izbor obaviti, odnosno promjeniti pravilnik bez obzira na broj prisutnih.

Za diobu posjeda, glede kojeg nije izključena dioba, potrebna je u glavnoj skupštini prisutnost od najmanje dve trećine svih ovlašteničkih glasova.

§. 27.

Zaključak glavne skupštine valjan je, ako je stvoren većinom prisutnih ovlašteničkih glasova, a jedino za diobu posjeda, glede kojeg

nije izključena dioba, potrebne su dve trećine svih ovlašteničkih glasova (§. 42. zakona).

U slučaju jednakosti glasova odlučuje ona strana, s kojom je glasovao glavar.

§. 28.

Zaključci glavne skupštine, koji su podvrženi odobrenju upravnih oblasti, imadu se u najduljem roku od 8 dana podnjeti kr. kotarskoj oblasti (§. 43. zakona).

§. 29.

Protiv zaključku glavne skupštine, koji se tiče pojedincea, dozvoljen je prigovor u roku od 14 dana od dana obavjesti na kr. kotarsku oblast (§. 50. zakona).

§. 30.

Zaključci glavne skupštine imadu se izvršiti u vrieme, određeno po skupštini.

U koliko ti spadaju pod §. 31. i 32. prav. ili u koliko su po kr. kotarskoj oblasti pravom §. 50. zak. obustavljeni, to u tim slučajevima odlučuje dotično riešenje upravne oblasti.

(Glava V. zak. od 5/2. 1886. ob ustr. i uredjenju uprav. u žup. i kot., te §. 29.—32. zak. od 5/2. 1886. ob uprav. odborih).

B. Zastupstvo.

§. 31.

Zastupstvu je dužnost, da konačno obavlja sve poslove zemlj. zajednice, u koliko nisu po zakonu ili ovim pravilnikom pridržani glavnoj skupštini, te da priprema predloga za glavnu skupštinu.

Naročito imade zastupstvo:

- a) obaviti izbor glavara izmedju sebe;
- b) obaviti izbor dviju zastupnika, koji imadu uz glavara u raznim zgodama zastupati zemlj. zajednicu pred oblastima i drugim osobama, te određivati, kako će ovi zastupati zemlj. zajednicu;
- c) obaviti izbor užeg odbora izmedju zastupnika u svrhu pribiranja podataka za sastavak godišnjeg proračuna;
- d) nadzirati provedbu vlastitih zaključaka i zaključaka glavne skupštine, te provedbu odredaba oblasti;
- e) sudjelovati kod sastavka gospodarstvene osnove ili programa;
- f) provadjeti razdielbu užitaka medju ovlaštenike (§. 16.—21. prav.);

- g) odlučivati o prenosu ovlašteničtva sa jednog posjeda na drugi (§. 3., 7., 8., i 9. pravilnika);
h) brinuti se za ukorišćenje užitaka od onih ovlašteničtva, koja pripadaju samoj zemljišnoj zajednici (§. 5. i 9. prav.);
i) nadzirati vodjenje računa;
k) odredjivati, da se utjeruju zaostali prinosi od ovlaštenika;
l) doznačivati uplate i izplate;
m) nadzirati vodjenje temeljnih knjiga i provadjanja promjena u istima;
n) voditi strukovno gospodarstvo nad zajedničkim nepokretninama (§. 15. prav.).
o) Sniziti ili povisiti — prema potrebi i okolnostima — pašarijske pristojbe neovlaštenika (§.).

Razpravu u sjednici rukovodi glavar, perovodja te dvojica zastupnika, izabrana po samoj sjednici.

§. 32.

U jesenskoj glavnoj skupštini imade se izabrati zastupstvo.

§ 33.

Izberiv je svaki samostalni i punoljetni ovlaštenik, koji imade prama §. 26. prav. pravo sam sebe u skupštini zastupati, uključiv medju izberive i zastupnika pravne osobe, te kuće gospodara zadruge.

Onaj samostalni ovlaštenik, koji je pravomočno osudjen sbog kažnjiva čina, počinjena s koristoljublja, izključen je od izberivosti (§. 38).

Izabrani dužan je primiti i zadržati izbor pod prietnjom globe navedene u §. 45. zakona.

Imena izabralih imadu se u najduljem roku od 8 dana izvestiti kr. kot. oblasti.

§. 34.

Broj zastupnika opredieljuje se sa . . . članova, a služba im traje tri godine.

Nakon izminuća ovoga trogodišta, imade se u prvoj idućoj redovitoj glavnoj skupštini izabrati novo zastupstvo. Do novog izbora vrše predajašnji zastupnici sveudilj svoju službu.

Ako se tečajem tog doba koje mjesto izprazni (uslied smrti, gubitka svojstva, izberivosti, i t. d.) to se imade u sliedećoj glavnoj skupštini novim izborom popuniti, nu takovu novo izbranom iztiče rok u vrieme, kad i njegovu predniku.

Isto tako imade se popuniti novim izborom u sliedećoj glavnoj skupštini mjesto onog zastupnika, od kojeg je izbor po kr. kot. oblasti pravom §. 37. zak. radi neizberivosti ukinut; zatim onog, proti kojemu izreće glavna skupština gubitak časti zastupnika radi toga, što nije unatoč dvokratnim opomenama sa strane zastupstva ili unatoč kažnjenja po upravnoj oblasti (§. 45. zak.) vršio svoje dužnosti, napokon u slučaju raspusta zastupstva (§. 45., 46. i 47. zakona).

§. 35.

Sjednica zastupstva imade se obdržavati barem svaka 3 mjeseca.

Sjednicu zastupstva sazivlje glavar redovitim pozivom na sve zastupnike, po mogućnosti najmanje 3 dana prije odredjenog roka.

U slučaju potrebe imade se sjednica obdržavati ili usled odredbe kr. kotar. oblasti ili usled zahtjeva zastupnika.

§. 36.

Da je zastupstvo sposobno obvezatan zaključak stvoriti, zahtjeva se prisutnost od najmanje 6. zastupnika.

U sjednici imade svaki zastupnik samo jedan glas bez obzira na obseg njegovog ovlašteničtva.

Zaključak je valjan, ako je stvoren većinom prisutnih zastupnika, a u slučaju jednakosti glasova odlučuje ona strana, na kojoj je glasovao glavar.

§. 37.

Proti zaključku zastupstva, koji se tiče pojedinca, dozvoljen je privor u roku od 14 dana od dana obavjesti na kr. kot. oblast (§. 50. z.).

§. 38.

Zaključci sjednice zastupstva imadu se izvršiti u vrieme, odredjeno po samoj sjednici.

U koliko ti spadaju pod §. 41. pravilnika ili u koliko su po kr. kotarskoj oblasti pravom §. 50. zak. obustavljeni, to u tim slučajevima odlučuje dotično riešenje upravne oblasti. (Glava V. zak. od 5. veljače 1886. ob ustr. i uredj. uprav. u žup. i kot. te §. 29—32. zak. od 5. veljače 1886. ob uprav. odborih).

§. 39.

Zastupnici, zajedno sa glavarom, zajednički su odgovorni za svaku štetu, nastalu usled toga, što su zanemarili ili propustili vršiti svoje dužnosti.

C) Glavar zajednice.

§. 49.

Glavaru zajednice naslov je

§. 41.

Glavar kao takav jest izvršujući organ za zaključke glavne skupštine i zastupstva:

Glavar uz dva zastupnika zastupa zemljишnu zajednicu prama oblastima i drugim osobama. Za zemljishnu zajednicu je njegovo zastupanje samo onda obvezatno, ako odnosnu izpravu supodpišu ta dva zastupnika te ako se izkažu izvadkom iz sjedničkog zapisnika, ovjerovljenim po obćem poglavarstvu, da su u tu svrhu po sjednici zastupstva izabrani.

Uz to se imade brinuti u obće za obavu posala u korist zemlj. zajednice, naročito: da se točno vode računi i temeljne knjige, te da čuvarsko osoblje vrši točno svoju službu.

Kao članu glavne skupštine i sjednice zastupstva pripadaju mu sva prava kao svakomu inomu ovlašteniku odnosno zastupniku, nu time, da kod glasovanja za slučaj jednakosti glasova u predmetima, kod kojih nije neposredno zaniman, odlučuje ona strana, na kojoj je on glasovao.

§. 42.

Zastupstvo bira i iz svoje sredine glavara na tri godine.

Ako se prije izmaka tog roka izprazni mjesto glavara (usled smrti, gubitka svojstva, izberivosti i t. d.), to se imade u sliedećoj sjednici zastupstva novi izbor preduzeti, nu samo sa valjanosošću do izmaka tog roka.

Ime izabranoga imade se izvjestiti kr. kotarskoj oblasti najdulje u roku od 8 dana.

Ako glavar unatoč dvokratnim opomenama sa strane zastupstva ili unatoč kažnjenuju po upravnoj oblasti (§. 45. zak.) ne vrši svoje dužnosti, to je nadležna sliedeća glavna skupština izreći proti njemu gubitak časti glavara i zastupnika, te pozvati zastupstvo, da novi izbor preduzme.

Usled takovog zaključka izpraznjeno mjesto zastupnika popunjuje glavna skupština izborom.

§. 43.

Glavar, zajedno sa zastupnicima, odgovoran je solidarno za svaku štetu, nastalu usled toga, što je zanemario ili propustio vršiti svoje dužnosti.

§. 44.

Dok je mjesto glavara nepopunjeno ili dok je on zapričešen, to zastupa mjesto glavara sa svim njegovim pravima i dužnostima najstariji po dobi zastupnik.

§. 45.

Ako koji ovlaštenik neće da posluša odredbe zastupstva ili **glavne skupštine**, izdane u korist zajednice (§. 24. pravil.), ili se kratki izvesti koj pravomoćno izdani nalog nadzorne oblasti u pogledu gospodarstva zajednice, može zastupstvo odrediti, da netko drugi uz naplatu troška obavi posao, tomu ovlašteniku naložen.

Takov trošak predujmljuje zajednica, ter ga je vlastna utjerati isto kao i prinose u § 24. pravilnika navedene medju inim od nemarnoga ovlaštenika i tim načinom, da mu bez dalnjega postupka oduzme njegov dio skupnih užitaka, ter ga unovči do pokrića učinjena troška (§. 41. pravilnika).

IV. Temeljna zaklada.

§. 46.

U temeljnu zakladu teku pristojbe u §. 5. ovoga pravilnika naznačene i cnaj novac, što ga glavna skupština od dohodka zemlj. zajednice u nju doznači.

§. 47.

Ova temeljna zaklada imade se posebno rukovati od redovitoga godišnjega dohodka i sačinjava poseban suovlaštenički imetak, o kojem zastupstvo koncem svake godine glavnoj skupštini ovlaštenika polaže poseban račun.

§. 48.

Glavna pako svrha ovoj zakladi jest, da se u pomanjkanju redovitoga godišnjega dohodka njezinim prihodom podmirem potrebe i troškovi zemljištne zajednice.

V. Zaglavne ustanove

§. 49.

Pošto zemlj. zajednica nema za sada dovoljno sredstava, da namjesti vlastito osoblje za samostalno blagajničko rukovanje i za obavljanje upravnih posala, to se povjerava uredu upravne obćine to poslovanje. Medju tim poslovima povjerava se naročito: primanje i izdavanje gotovine i vrijednostnih papira, vodjenje raznih zapisnika i podnesaka u upravnim i blagajničkim poslovima zemlj. zajednice.

Kod ovog poslovanja imadu se obdržavati propisi, postojeći za takovo poslovanje kod upravnih obćina.

U to ime slediti će sporazumak izmedju zastupstva zemljištne zajednice, te izmedju zastupstva upravne obćine u pogledu možebitne nagrade.

§. 50.

Ovaj pravilnik moći je promjeniti zaključkom glavne skupštine uz odobrenje visoke kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove.

U dne 19 . .

Kako se iz odsjeka II. spomenutog pravilnika vidi (o gospodarstvu zemljišnih zajednica) jeste glavna svrha ovdje izražena urediti pašarinsko pravo uživanja i gospodarstvo na pašnjacima **bez obzira na uredjenje šumskoga gospodarstva!**

Znano nam je, da naš »Graničar« zazire od uredjenja šum. gospodarstva — na pašnjacima, koji su većinom drvom obrasli; akoprem bi to od neizmjerne koristi bilo. Nu glavna svrha ovog pravilnika jeste prvo »urediti zemljištu zajednicu«, i stvoriti »moralnu osobu«.

Kada je to postignuto, dade se i sve ostalo polučiti, — mniju upravnici! I ovo je mnjenje izpravno, ali sa pravničke strane!

Mi ćemo ali o tome, sa obćega šum. gospodarstvenog stanovišta u Hrvatskoj naše mnjenje u nastavku razprave izraziti, uvaživ pri tomu sve okolnosti, koje govore za uredjenje šum. gospodarstva, u šumah i na drvom obraslim pašnjacima.

Cielo do sada predočeno uredjenje, temelji se na sporazumu i »dobroj volji« suovlaštenikah.

B) Razgovoda i dioba.

a) Razgovoda.

Pod pojmom »razgovoda«, ima se razumjevati uredjenje zemljište zajednice eventualno i bez sporazuma ka stranakah!

»Pravdaška narav« našega seljaka daje prilike, da i »razgodbena povjerenstva« uredovati moraju. To uredovanje osniva se na §. 66. o. z. a glasi: »Ako se podigne prigovor s toga, što se zemljištna zajednica stvara iz skupine, koja ju po na-

čelih ovoga zakona ne može tvoriti, ili ako su odnošaji glede posjeda zemljištne zajednice i skupnih užitaka tako zamršeni, da ih upravna oblast, koja prvo uredjenje nadzire, ne može sporazumkom stranakah, bez posebnih izvidah na licu mjesta razmrsiti, tad prestaje djelovanje upravne oblasti. ter se ureda radi imo pristupiti k razgodbici.

Mi ne ćemo obširno o radu razgodbenog povjerenstva govoriti, već u kratkim ertama predočiti ćemo, što se odnosi na našu razpravu mi imademo županijsko u I. i zemaljsko razgobeno povjerenstvo u II. molbi. Postupak istih osniva se na zakonu od 26. svibnja 1891. o komasaciji.

Po §. 75. o. z. valja nastojati, da se razgoda provede na temelju sporazumka ovlaštenikah; što je svakako i u interesu same stvari, jer silni troškovi nastaju.

Razgodbeno povjerenstvo ima provesti cielo uredjenje zem. zajednice, kako smo to u ovoj razpravi predočili. To sliedi iz §. 79. o. z. a glasi:

»Razgodbom ima se utanačiti pravilnik, koji ima sadržati unutar propisa ovoga zakona točne ustanove o b uredjenju skupnih užitaka i načinu uprave i o gospodarstvenih mjerah, nuždnih za trajno gospodarenje sa zajedničkim zemljišti.«

Evo i ovim zakonom ide se za tim, da se posjed zemlj. zajednicah — kao jedinstven očuva i uredi, ide se »ureda radi« za tim, da se što više zemlj. zajednicah uredi i oživotvori.

Djelokrug razgodbenih povjerenstvah jeste obširan, a obsiže i razpravu i odlučivanje o svih stvarnih pravnih odnošajih u koliko je to nuždno u svrhu razgodsbe, napose i o medjah skupnoga zemljišta, o postojanju i obstojanju pravah ovlašteničkih, o nuždnih učestnikom služnostih i gospodar. uredbah (polj. putevih, naplavnih jarecih, potočnih koritah, mostovih i t. d.

Dužnost razgodbenih povjerenstvah jeste u glavnome »uredjenje skupnih užitaka, način uprave i gospodarstvenih mjerah nuždnih za trajno gospodarenje sa zajedničkim zemljišti.«

Ovo se u prvom redu proteže na šume i pašnjake.

Oni nam u prvom redu predstavljaju ogroman narodni imetak, koji valja što bolje i svrsi shodnije urediti.

Do sada smo govorili samo o uredjenju, a sada nam je konačno promotriti i postupak:

b) Dioba

posjeda zemljištnih zajednicah.

Mi smo tečajem ove razprave izrazili načelo, da je dioba zajedničke imovine pogubna po naš narod i narodno gospodarstvo; a naročito da se dioba šumah i šumom obraslih pašnjakâ u obće treba da brani i ne dozvoljava.

Ovo je osnovano i u §. 41. o. z., gdje se kaže, da je dioba šumah dopustiva samo uz privolu zem. vlade. Da je tomu tako, proizlazi iz samoga obrazloženja k zakonu — a glasi:

Vlada u samoj stvari pako scieni, da je dieljenje »obćinskih« zemljištah (šume su načelno od atle izuzete) poželjno jedino ondje, gdje su gospodarstveni odnošaji veliku većinu ovlaštenikah doveli do osvjeđenja o pretežitoj koristi takove diobe. Osim toga misli vis. vlada, da je prije svega nužno osigurat zajednicu od »naprasnoga prelaza« od zajedničkoga, na individualno gospodarstvo.

A to je istina!

Najbolji primjer imademo kod naših razdieljenih zadrugah! Kako se danas živi, a kako se je nekad živilo, znamo svi dobro.

§. 42. o. z. glasi: »Dioba posjeda, glede kojega nije izključena dioba (§§. 40. i 41.) ima se provesti, ako ju iz obzira »narodno-gospodarstvenih« zaključi glavna skupština većinom od dvie trećine glasova svih ovlaštenikah.

Narodno gospodarstveni obziri jesu raznolični, pak se ovi trebaju točno i savjestno po upravnicih i strukovnjacih izpitati i iztražiti, prvo nego li se i zamisli o diobi.

Ako bi dioba odvisila samo od »dvie trećine glasovah«, to bi brzo nestalo naših zem. zajednicah! Naš narod nagnje na diobu.

Po §. 31. sl. g. z. o z. z. imaju glavne skupštine određivati, ima li se dioba kojega zajedničkoga zemljišta provesti, u koliko joj po zakonu mjesta imade.

Glede diobe šumah, mjerodavan je §. 21. obćeg šum. zakona, koji glasi: »Obćinskih šuma nije u pravilu slobodno dieliti.«

O pojmu »obćinskih šuma« ima raznih nazorah, naročito, u bivšoj Vojnoj Krajini, koje smo tečajem ove rasprave dovoljno razložili. Sve šume, šumice, lugovi i t. d. koje imadu svoj izvor u §. 17. temeljnog krajiškog zakona smatraju se pašnjacima (t. z. šikare) pak se kao sa takovima i postupa.

Mislimo ali, da ovo mnjenje nije izpravno, jer po §. 1. toč. b) spadaju na »obćinske šume« takovi lugovi i nasadi od drva, koji su vlastništvo obćina gradskih i seoskih.

Ovi tobožnji pašnjaci svi su većim djelom obrašteni šumom (nasadi od drva) naročito svi oni u brdskim i gorskim predjelima bivše Krajine.

Zar da ovo niesu šume?

Ta većina ih je na »absolutnom šum. tlu«!

Nu i da niesu, imaju naši t. z. pašnjaci svake godine namaknuti suovlaštenicima gorivno drvo, pošto godišnji etat iz imovinskih šuma, ne može pokriti potrebe svojih pravoužitnikah, odnosno suovlaštenikah zem. zajednica. Manjak — i to veliki pokriva se iz šumah i pašnjakah zem. zajednice.

Da je to manje — više svagdje slučaj, dokazati ćemo u drugom djelu rasprave.

Naše je skromno mnjenje, da se dioba drvom neobraslih pašnjaka dopusti samo i zbilja »iz vrlo važnih narodno-gospodarstvenih obzira«; a da se dioba svih drvom obrazlih pašnjaka u obće ne dozvoli, već i ove stave pod ustanove §. 41. z. o z. z. i §. 21. š. z., jer su pašnjaci uvršteni u §. 1. toč. b) šum. zak. i kao takovi podpadaju pod stege šum. zakona!

Kod diobe valja u podpunoj mjeri uvažiti načela, sadržana u zakonu o komasaciji zemljišta, kao i u provedbenoj naredbi k istomu od 8/X. 1892. br. 37850.*

Sam oblastni postupak kod diobe, ne ćemo razglabati, jer to i nije svrha ove rasprave; već jedino što smo promotrili diobu zajedničkog zemljišta sa »šumarskoga stanovišta«.

To nam je svrha bila!

Da li imamo pravo, i da li smo na pravom putu u obćem interesu i u interesu racionalnog šumarskog i narodnog gospodarstva pisali, — pokazati će budućnost!

U tom uvjerenju, podkrijepljuje nas i rasprava sabora kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, u sjednici LXX. od 6./III. 1894., odnosno govor velemožnog gosp. izvjestitelja, koji je medju inim rekao:

»Što se tiče šumah, nema sumnje, da je kod njih obći javni interes, koji nedopušta, da se prepuste one podpunom slobodnom razpolaganju i diobi. Danas se obćenito uvidja, koliko je štete uzrokovala ona sloboda razpolaganja, kojoj su šume bile prepušćene pod konac 18. stoljeća i početkom 19. stoljeća, pod uplivom ideja fiziokratskih i ideja francuzke revolucije.«.

Nedavno preminuli ravnatelj Dr. Danckelmann vrstan poznalac prilika šumskoga posjeda u Pruskoj veli o toj slobodi ovo:

»Neograničena sloboda šumskoga vlastništva zadala je narodnomu gospodarstvu i narodnom blagostanju mnoge težke i djelomice neizlječive rane. Ona je šume čitavih predjelih pretvorila u pustare, pogoršala klimu, uništila plodovitost tla, osušila vrela, uzrokovala silne poplave, smanjila brodovitost riekah, uzrokovala skupe regulacije riekah, u obće težko oštetiла poljodjelstvo, obrт i trgovinu.«.

Te štetne posljedice prinukale su napokon države, da su se zauzele za šume i zabranile slobodnu razpoložbu, **imenito slobodnu diobu šumah!** Nadalje veli: »Sama ne razdjeljivost šumah, nije dovoljna za prosperiranje šume, dapače

* Vidi Š. L. od god. 1893. str. 365.—370.

može imati i mnogo manah, šuma se može zanemariti. Ali ovakovo zajedničko gospodarstvo treba urediti, a to je intencija naše osnove (pruske osnove).

Mnijem, da je ovo i ino obrazloženje glede nedjeljivosti šumah i šumskoga tla dovoljno dokazalo, da su tvrdnje izražene u našoj raspravi temeljite i istinite!

Idemo vidjeti, što kaže obrazloženje glede pašnjakah.

Prvo je pitanje za nas, da li naše gospodarstvo, napose naše stočarstvo treba pašnjakah? Držim, da po mišljenju većine gospodarah naših i po načinu kako timare stoku treba pašnjakah, jer su riedki koji hrane stoku na jaslama, nego je većina hrani na paši.

Ako dakle stoji, da naše gospodarstvo treba pašnjakah, onda držim, da će potrebu bolje zadovoljiti zajednički pašnjaci, nego razkomadani.

N e t r e b a i h d i e l i t i , v e Ć t r e b a m a n e o d s t r a n i t i n a d r u g i n a č i n , n a i m e k u l t i v i r a n j e m p a š n j a k a h , dobrom upravom i t. d.

To je evo intecija zakonodavca; to su misli obrazloženja zak. osnove.

To su mnijem ali i misli svih Hrvatah, koji žele narodu napredak i blagostanje. Samo treba tako provadjati i sam zakon!

Uzance drvotrtva na c. i kr. burzi u Beču.

Već dulje vremena, na dnevnom redu stajeće pitanje — u zaintresovanim krugovima — o reformi uzanca za trgovinu svakovrstnoga drveta na bečkoj burzi, privедено je kraju.

Ova obnova potaknuta je u svoje vrijeme od strane Austro-Ugarskoga društva šumovlastnika, šumskih trgovaca i prerađivača drva, te je sa 1. siečnjem 1901. kao dogotovljena stupila u kriješt.

Spomenuto društvo pribavilo je sebi podatke od strane najpriznatijih tvrdaka ove struke, kao i od svih veleposjednika šuma iz monarhije, te mu je tako bilo omogućeno uzeti u

obzir željene dodatke, izmjene i izpravke i stare uzance u željenom smislu prekrojiti odnosno osnovu sastaviti.

Ta je osnova od enkete obdržavane kod burzovne banke u Beču pretrešena i burzama u Beč, Trst, Prag i Budimpeštu na daljnju razpravu odposlana.

Nove, već javnosti predate uzance, nadopunjaju ustanove trgovačkoga zakona, te predstavljaju kao takove obvezno pravo, za udioničtвујућe krugove.

Osnovu novih uzanca, objelodanili smo prošle godine u našemu listu, a budući se same uzance od rečene osnove vrlo slabo razlikuju, to ih ne ćemo u cijelosti niti donašati, nego ćemo ovdje iztaći samo razliku izmedju prvobitno donešene osnove i samih uzanca.

I. Obćenite odredbe.

- §. 1. Kakvoća: istovjetan sa §. 7. osnove.
- §. 2. Doba sječe i obaranja: istovjetan sa §. 5. osnove.
- §. 3. Provenienca: istovjetan sa §. 8. osnove.

§. 4. Prodaja obzirom na različite provenience: (vidi §. 3. osnove). Ovaj paragraf je u toliko izmjenjen, što u osnovi naznačeno vrieme od tri mjeseca, nije u samom zakonu normirano, već stoji »na što je isti u takovom slučaju ovlašten, u umjereno nadatom roku naručbi udovoljiti, takodjer i iz jednog u zaključku ne naznačenoga proizvodnoga mjesta«.

§. 5. Dobava robe, koja na tržištu ne ima prodje: U §. 4. osnove dometnuti nastavak pod naslovom »mješovite širine« odpada u zakonu sasvim, a inače je s njim istovjetan.

§. 6. Hrastovina i bukovina: istovjetan sa §. 6. osnove.

§. 7. Splavljanje: istovjetan sa §. 9. osnove.
§. 8. »Cirk a« istovjetan sa §. 2. osnove.
§. 9. Obćenita dobavna i prodajna pravila: istovjetan sa §. 1. osnove.

§. 10. Pogreške kod izradbe: istovjetan sa §. 10. osnove.

§. 11. Izravnanje: istovjetan sa §. 11. osnove.

§. 12. Prekršaj ugovora: (u osnovi ne predvidjen).

U slučaju neizpunjenja ugovora, od strane ma kojega ugovaratelja, stoji onoj stranci, koja je ugovoru udovoljila pravo poslužiti se naročitim sliedećim ustanovama:

a) zahtjevati, da se ugovoru za vrieme umjereno-naknadno ustanovljenoga roka udovolji.

b) od ugovora jedvostavno odustati, kao da isti nikada sklopljen bio nije.

c) tražiti naknadu za prekinućem pogodbe prouzročenu štetu ili nepostignutu korist.

d) od prekršitelja ugovora bez obzira na to, bio on kupac ili prodavac, tražiti onu razliku, koja se je pokazala — obzirom na mjesto i vrieme kada se je ugovor imao izpuniti — izmedju ugovorom sklopljene ciene i tržne i burzovne ciene.

c) na račun one stranke, koja je ugovor prekršila, dati ovršno kupiti odnosno prodati ugovorom sklopljenu kolikoću robe i to prama ustanovam §. 14.. te ujedno zahtjevati razliku izmedju ugovorom sklopljene svote i izdate veće kupovne, odnosno postignute manje prodajne svote.

Ujedno mu pristoji pravo zahtjevati i ostale tim poslom skopčane izdatke, koje dokazati uzmogne.

§. 13. (nepredvidjen u osnovi). Ako se od ugovarajućih stranaka, ona koja je ugovoru udovoljila, hoće da posluži pogodnostima §. 12. toč. a) imade protivnu stranku u roku od 14 dana, računajući od dana plativosti, o tome obavjestiti.

Radi li se o kojoj drugoj točki §. 12., tada ima onaj, koji se s njom poslužiti želi, javiti protivniku s kojom će se točkom poslužiti i to u roku od dva dana (ne računajući ovamo svetac i nedelju) računajući opet od dana plativosti.

Ako li se stranka, koja je ugovoru udovoljila, želi poslužiti pogodnostima §. 12. toč. e) naime sa ovršnim kupom odnosno ovršnom prodajom, tada nije dosta, da protivnika jednostavno o tomu obavjesti, nego mora naročiti prosvjed uložiti.

Prosvjed može biti podignut u Beču kod obranbenoga suda bečke burze, u koliko je isti za odnosni slučaj vlastan, ili kod c. i k. bilježnika; u drugim mjestima kod nadležnih državnih sudova ili kod javnih bilježnika.

Prosvjed stupa u kriepost, čim je kod nadležne oblasti — koje su gore navedene — predan, a pismena obavjest, čim se na poštu preda. §. 14. (u osnovi ne predviđen). Nebude li neispunjeno ugovora u roku od 14 dana napadnuto bilo pismom ili prosvjedom, tada vriedi započeti posao i dalje.

Stranka, koja od ugovora odustane imade kaparu i možda već obavljenu izplatu, odmah bez zatezanja natrag povratiti.

Od ugovora se može odustati jedino u tomu slučaju, ako se ugovor ima u više obroka izpuniti.

Tada se može odustati od izpunjenja obroka, koji još nije na red došao, no nikako ne od izpunjenog ili u tečaju se nalazećeg.

Ovršna kupovina ili prodaja ima biti preduzeta po zakletom trgovačkom vještaku (Handelsmakler).

II. Posebne odredbe.

Debla i trupe i.

§. 15. 16. i 17. istovjetni sa §. 12. 13. i 14. osnove.

Gradjevno drvo i bridno tesano drvo.

§. 18. istovjetan §. 15. osnove.

Piljena drva.

§. 19. Obrubljuvanje dasaka i piljenica: istovjetan sa §. 16. osnove, samo se stavka »Hrastov piljeni materijal« ima nadopuniti sa — hrastove daske su komadi izpod 40 mm. debljine, bez srži.

§. 20. i 21. isvjestan sa §. 17. i 18.

U osnovi naznačeni §. 19. »Mjerenje visine nezarubljene robe« odpada ovdje sasvim.

§. 22. Piljena roba četinjača: (§. 20. osnove). Ovaj paragraf je u toliko nadopunjjen, da je odma u početku, gdje govori o mjerenu duljine i debljine dometnuto, da se širina uzima u cijelim centimetrima.

Ona pako stavka, koja govori o zlo piljenim komadima i t. d. da se mogu uvrstiti u I. razred ako ne prelaze 6% cijelog kuantuma, izmjenjena je u toliko, da je uzeto samo 5% kao maksimalno.

§. 24. i 25. istovjetni sa §. 21. i 22. osnove.

Wagenschuss i Wagenschuss piljenice iz hrastovine.

§. 26. Kakvoća. Dimenziije. istovjetan sa §. 23. no pošto su dimenziije nešto promjenjene iznašamo ih ovdje sve;

Za duljinu 3·66—5·49 mt. = 12 do 18 englezkih stopa, dozvoljava se 10% od 3·05—3·66 mt. = 10—12 englezkih stopa, poprječna najmanja duljina 3·96 m³ 13 englezkih stopa za širinu 0·356 mt. = 14 englezkih palaca i preko toga, za visinu na tankom kraju u sredini od 0·305 mt. = 12 engl. palaca i preko toga; visina postranih stranica mora najmanje 0·203 = 8 englezkih palaca iznašati.

Inače je istovjetno sa rečenim paragrafom.

§. 27. 28. 29 istovjetni sa §. 24. 25. i 26..

§. 30. istovjetan sa §. 27. osnove, samo što je u osnovi nadata debljina za pročelne daske testona 22 cm. a u zakonu 20 centimetra.

§. 31. i 32. (§. 28. i 29. osnove istovjetan).

§. 33. do §. 69. su §. 30. do §. 66. osnove istovjetni.

M. D.

LISTAK.

Osobne viesti.

† **Ladislav grof Pejačević Virovitički.** Dne 7. travnja o. g. preminuo je nakon podulje bolesti u dobi od 77 godina na svojem

dobru u Našicama. Preuzvišeni gospodin Ladislav grof Pejačević Virovitički Njegovoga ces. i kr. apoštola. Veličanstva pravi tajni savjetnik, član velikaške kuće i narodni zastupnik na našem saboru, a bivši ban kraljevine Dalmacije, Hrvatske i Slavonije. Visoki pokojnik bio je, kako je obće poznato, jedan od najodličnijih naših velmoža a mnogobrojnim našim družtvima jedan od najplemenitijih dobrotvora i podupiratelja. Tako i našem družtvu, koje je imalo čast blagopokojnog Preuzvišenog gospodina već od godine 1881. brojiti medju svoje podupirajuće članove. „Slava i vječna spomen Njegovoj Preuzvišenosti“.

Družtvene viesti.

Kuéní red za upravni odbor hrv.-slav. šumarskog družtva sastavljen u smislu alineje 5. §. 12. družtvenih pravila.

§. 1. Predsjednik odnosno podpredsjednici po redu, pa tajnik i blagajnik sačinjavaju predsjedničtvvo ili družtvenu upravu u „užem“ smislu; predsjednik pako sa čitavim upravnim odborom sačinjava družtvenu upravu u „širem“ smislu.

Djelovanje predsjednika propisano je točno u družtvenim pravilima.

Predsjednika zamjenjuju podpredsjednici po redu, tajnika zamjenjuje blagajnik i obratno.

§. 2. Družtvena dopisivanja u obće, a i napose ona, koja se tiču uprave blagajne, šumarskoga doma i muzeja, obavlja družtveno predsjedničtvvo u smislu §. 14. družtvenih pravila.

Naručbe i dobave obavlja u ime družtva predsjedničtvvo.

Sve na družtvo upravljene dopise ili pisma, ako nisu naročito upravljena na uredničtvvo družtvenoga časopisa, prima predsjednik zajedno sa tajnikom.

Svi na družtvo prispjeli važniji dopisi imadu se pod tekućim brojem pohraniti.

Ako se koj dopis ili predmet silno riešiti ima, mogu ga riešiti predsjednik i tajnik (eventualno i blagajnik) i bez odborske sjednice, nu imadu to riešenje naknadno priobćiti upravnom odboru u slijedećoj odborskoj sjednici; isto tako imadu se u istoj sjednici pročitati svi stigli dopisi, riešenja i t. d. u koliko su od nešto veće važnosti.

§. 3 Rok za obdržavanje sjednica određuje predsjednik sporazumno sa tajnikom.

Predsjednik ili u njegovom zastupanju podpredsjednici i tajnik podpisuju pozive na odborske sjednice.

Dužnost je tajniku nastojati, da se gledom na broj odborskih sjednica udovolji §. 16. družtvenih pravila.

Nadalje dužnost je tajnika odnosno blagajnika, da u smislu §. 18. družtvenih pravila prirede materijal za glavnu skupštinu i odborske sjednice, a njihova je i glavna skrb držati u evidenciji sve zaključke glavnih skupština i odborskih sjednica i podsjetiti družtvenu upravu u „užem“ odnosno „širem“ smislu, da se ti zaključci i provedu; a njihova je dužnost u prvom redu nastojati, da se u obće udovoljava ustanovam družtvenih pravila u unutarnjem družtvenom poslovanju.

§. 4. Glede obdržavanja odborskih sjednica vriede ustanove §. 16. družtvenih pravila nu tako, da se jedna sjednica ima držati u oči glavne skupštine a jedna koncem godine.

Važniji predlozi pojedinih odbornike neka se pismeno sastave i kratko obrazlože te prije sjednice predaju predsjedniku.

§. 5. Ako se razprava tiče vlastitih posala kojega člana predsjedničtvk ili odbora ili njegovih bližnjih rođaka, ne može on prisustvovati sjednici, dok odnosna razprava traje.

Blagajniku družtva povjerava se vodjenje blagajne, a jer ne ima suključara, on je u prvom redu za novčano rukovanje odgovoran.

Glede rukovanja s novcem ima blagajnik voditi blagajničke dnevниke, i to posebno:

- a) Za družtvo i šumarski dom.
- b) Za Köröskeny-ovu zakladu.

Novac ad a) i b) ima se napose u blagajni čuvati.

§. 7. Skontracija blagajne ima se obaviti bar svakoga mjeseca jedan put; kada i tko će skontracijsku preduzeti određuje predsjednik ili njegov zamjenik. Obnašašće valja u blagajničkom dnevniku ubilježiti, a o uspjehu skontracije ima se u slijedećoj odborskoj sjednici izvjestiti.

Blagajnik preuzimljie, izplaćuje i odpravlja novce po obredjenju računa po družtvenom predsjedničtvu. On zajedno sa tajnikom sastavlja osnovu proračuna i zaključnog računa.

Blagajnik priređuje odpravke predsjedničtva, odnoseće se na sveukupno blagajničko rukovanje, a napose na ubiranje članarine, te vodi evidenciju o nuždnih izdatcih, kao i o tražbinah družtva.

Blagajnik ima odrediti satove i mjesto, gdje će primati listonoše i ine stranke s kojima ima kao družtveni blagajnik posla.

Blagajnik ima unišle novce i to svote iznad 100 kruna odmah uložiti u domaći novčani zavod, koji će uprav. odbor posebnim zaključkom od vremena do vremena opredeliti.

Svote za šumarsko družtvo i šumarski dom (dnevnik §. 5.) imaju se uložiti na družtveni check-konto do iznosa od 2000 K., a višak preko te svote, kao i sve svote Köreskony-eve zaklade na posebnu uložnicu.

Uložnica ove zaklade neka se providi zaporkom, kojom se ovlašćuju po upravlji. odboru za to izabrani član predsjedničtva i družtveni blagajnik odnosno tajnik, na podizanje zakladne glavnice i kamata.

Izplate na blagaj. dnevnik šumarskog družtva i šumar. doma imaju se u koliko premašuju iznos od 100 K. obavljati na chek-konto.

Družtvene chekove podpisuje blagajnik odnosno tajnik i još jedan član predsjedničtva.

Blagajnik vodi družtveni našastar osim onoga za knjige i časopise, koji vodi tajnik.

§. 8. Blagajnik ima se brinuti, da se izdaju prvi dana mjeseca siečnja svake treće godine valovnice o prihodu na stanařini „Šumarskog doma“ i svake godine o uknjiženim dugovima na „Šumarskom domu“. ujedno se ima blagajnik brinuti, da se osjegurnina za dom i muzej u redu plaća.

§. 9. Blagajnik skrbit će naročito i zato, da članovi I. razreda prije glavne skupštine dobiju potvrđnicu o uplaćenoj članarini u smislu §. 7. družtvenih pravila.

Blagajnik odgovoran je gledom na svoje poslovanje u prvom redu užoj družtvenoj upravi, u koje i traži uputu, u koliko je u dvojbji.

§. 10. Za točno vodjenje upravnih i blagajničkih poslova odgovorno je družtveno predsjedničtvo.

Ono pazi i na točno vršenje ugovora od strane tiskare, knjigovežnice i odpravnici držtvenog časopisa.

Družtveno predsjedničtvo vlastno je za sve proračunom nepredviđene naručbe svotu od 50 kruna u vlastitom djelokrugu izdati, i ovo priobětit upravnom odboru u slijedećoj odborskoj sjednici.

§. 11. Primopredaja družtvene blagajne od blagajnika na tajnika i obratno ima se vazda obaviti u prisutnosti još jednog člana upravnoga odbora, koga će u tu svrhu odrediti predsjednik odnosno njegov zamjenik

Neposredni nadzor nad družtvenom zgradom „Šumarski dom“ povjerava upravni odbor jednom od odbornika.

Ovaj je vlastan male neodgodeive popravke na račun družtva obaviti dati, njemu će i u domu stanjuće stranke prioběcivati svoje želje i tegobe, a o svem tom će on u budućoj odborskoj sjednici izvješćivati.

§. 12. Družtvenim muzejom upravlja jedan od odbornika, kojemu upravni odbor to povjeri.

Ovaj muzej služi, osim u družtvene svrhe, još naročito kao demonstrativni objekt za kr. šumarsku akademiju.

Ovaj odbornik odgovoran je upravnom odboru, kojemu stavlja i eventualne predloge tičuće se muzeja.

Istomu pristoji i pravo da prosudjuje, koji bi se od pripisanih objekta u muzealne svrhe pridržati i opremiti imao, pa o svem tom izvješćuje u sjednicah upravnoga odbora.

Dodatak. Našastarski predmeti šum. muzeja ne smiju se prenaratati u druge prostorije, a niti se ove prostorije ne smiju rabiti u druge svrhe osim za smještenje zbirkah družtvenoga šum. muzeja.

§. 13. Urednik družtvenoga časopisa i priloga mu, dužan je sve od upravnoga odbora njemu dostavljene članke u list uvrstiti.

Ostale od dopisnika neposredno dostavljene mu članke može po svom uvidjenju primiti, urediti ili zabaciti. Članke, kojima bi upravni odbor prigovoriti mogao, dužan je prije iznjeti pred upravni odbor.

Urednik obavlja korekturu i reviziju lista, te se ima i skrbiti, da list redovno izlazi. Uredniku dozvoljava se, da izda po jedan dvogubi broj svake godine.

Bez znanja urednikova ne može se ništa u list uvrstiti.

Urednik je pred oblastima odgovoran za sadržaj lista.

§. 14. Svi časopisi, na koje je družtvo predbrojeno, ili koje u zamjenu za vlastiti list dobiva, služe u prvom redu za porabu urednika, koji ih ima nakon porabe vratiti predsjedničtvu na pohranu u družtvenoj knjižnici.

§. 15. Tajnik upravlja družtvenom knjižnicom i skrbi se, da se časopisi koncem godine i uvežu.

§. 16. Rukovanje sa družtvenom knjižnicom urediti će se posebnim knjižničkim redom.

U Zagrebu, dne 27. ožujka 1901.

Predsjedničtvо hrv.-slav. šumarskoga družtva.

Zakoni i normativne naredbe.

Okružnica kr. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 22. ožujka 1901, upravljena na sve zamjenike vladinih povjerenika za imovne obćine u bivšoj Vojnoj Krajini, kojom se uređuje suključarstvo i rukovanje sa blagajnom kod kotarskih šumarija spomenutih imovnih obćina.

U svrhu, da se uvede intensivniji nadzor nad novčanim rukovanjem kod kotarskih šumarijih krajiških imovnih obćinah, nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove, odrediti što sliedi:

I. Kod onih kotarskih šumarijah krajiških imovnih obćinah, gdje je uz upravitelja šumarije sistemizirano još mjesto šumarskog pristava ili šumarskog vježbenika, imadu suzatvor blagajne kotarske šumarije u

buduće obavljati upravitelj šumarije i dotični namješteni šumarski pristav ili šumarski vježbenik.

Ovaj potonji dužan je, da u tom slučaju položi u blagajnu gospodarstvenog ureda imovne obćine službenu jamčevinu po propisih, koji postoje za ostale činovnike krajiških imovnih obćina.

Imovne obćine pako dužne su za takove šumarije nabaviti sigurne blagajne Wertheimova ili drugog kojeg sustava, koje moraju biti providjene sa dve raznovrstne ključanice.

Oba suključara, kao solidarno odgovorni računopoložitelji, imaju, svu novčanu manipulaciju u pravilu vazda zajedno obavljati i to tako da upravitelj šumarije rukuje sa blagajničkom gotovinom i sa drugimi u blagajni nalazećimi se vriednotami, primajući novac i obavljajući sve izplate vlastoručno; dočim, da šumarski pristav ili šumarski vježbenik vodi novčani dnevnik, te da kontira uplate u odnosnih zapisnicima i očevdnicima, što ih šumarije vode.

Svaka izplata i uplata novaca ima se u pravilu obaviti u prisuću obojice suključara.

U tu svrhu dužne su šumarije odrediti za ravnanje stranaka stanovaite uredovne dane, koje imadu u svojem području valjano i običajnim načinom proglašiti, i na koje su oba suključara dužna u uredu biti.

Svaku novčanu odpremu, kao i svaki blagajnički spis, imaju oba suključara podpisati.

U slučaju dulje službene odsutnosti, bolesti, dopusta i t. d. jednog suključara imade blagajnu preuzeti drugi suključar te se predaja blagajne preduzeti ima po propisu, koji postoji za blagajnu gospodarstvenog ureda. Kroz to vrieme odgovoran je dotični suključar sam za rukovanje sa blagajnom šumarije, te je podjedno dužan svaki iznos, koji pretiče svotu od 50 (petdeset) kruna odpremiti poštom gospodarstvenom uredu imovne obćine.

II. Suzatvor blagajne kotarske šumarije ne smije se povjeriti niti lugaru niti inom kojem službeniku, a podnipošto dnevničaru.

III. Kod onih kotarskih šumarija, gdje nije sistemizirano mjesto mjesto šumarskog pristava ili vježbenika, ima se za pohranu službenog novca nabaviti ili omanja blagajna ili barem sa sigurnim zatvorom providjena novčana kaseta.

U takoj omanjoj blagajni ili kaseti ne smije se pohranjivati više od 50 kruna, te se svaki višak imade odmah poštom uz potvrdu odpremiti gospodarstvenom uredu imovne obćine.

IV. Dulje od mjesec dana ne smije se nikakov po kotarskim šumarijama primljeni novac držati u šumarskoj blagajni. Za kulturne i ine šumske radnje potrebiti predujmovi smiju se kotarskim šumarijama dostavljati samo u iznosu, koji je potrebit za razdoblje od jednog mjeseca.

V. Kotarske šumarije dužne su novčani dnevnik koncem svakoga mjeseca zaključiti, te imadu ovjerovljeni prepis istoga sa izvornim prilozima, u koliko ovi jur tekom mjeseca sa novčanim odpremama gospodarstvenom uredu imovne obćine predloženi bili ne bi, odpremiti rečenom uredu najdulje do 10. dana sliedećeg mjeseca.

Gospodarstveni ured imati će prepis novčanih dnevnikah sa prilozima sravniti i izpitati, a da je to učinjeno na istom posebnom uslovkom providiti, te ga nakon toga sa svim prilozima, koji gospodarstvenom uredu za obloženje vlastitog blagajničkog dnevnika potrebiti nisu, povratiti kot. šumariji.

VI. Ova naredba stupa u krije post danom 1. svibnja 1901.

Upit

I. Povodom nastavšeg šumskog požara od nesmotrenosti kod paljenja drv. ugljena, uslijed kojega je i susjedni šumovlastnik štetu pretrpio, nastalo je pitanje: „Obstoje li za područje Hrvatske i Slavonije kakovi politički propisi u pogledu paljenja drvnog ugljena (ugljevnika), te kakav se predhodni postupak, po upravnoj oblasti, povesti imade“.

—č.

Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.

Karaman L. Anatomjsko obilježje drveća. Po dr. R. Hartigu predio i s obzirom na bosansko-hercegovačku i dalmatinsku floru popunio spomenuti, ravnatelj tehničke srednje škole u Sarajevu. Sa 28 slika.

Ovo je djelce — 60 stranica — izašlo je već prije nekoliko godina, nu koliko se sjećamo ono nije bilo u našem listu još oglašeno, pak ga sad oglašujemo i to naročito s tog razloga, što će ono dobro doći svim koji izučaju šumarsku botaniku, napose pako i slušačem šumarstva. Djelo je ovo izradjeno po poznatom Hartigovom djelu, koje je našlo obće priznanje i mnogo ga rabe slušači šumarstva. To je djelce Hartigovo popunio pisac znatno, opisav gotovo još jedanput toliko vrsti koliko ih je opisao Hartig. Ovo se djelo dobiva u knjižari J. Trifkovića u Sarajevu.

Müller, Lehrbuch der Holzmesskunde. Od ovoga djela izašla su do sele samo dva diela i to I. dio: Die Inhaltsbestimmung des gefällten Holzes; i II. dio: Die Inhaltsermittlung des stehenden Baumes. Izašlo kod Haberlanda u Lipskom. Ciena svakoga diela 4 marke.

Od ove knjige ima još da izadje najvažniji III. dio, koji govori o dendrometskom procjenjivanju sastojinâ. Vrednost čitave knjige o tom dielu najviše i ovisi.

Böhmerle, Versuche über Bestandesmassen-Aufnahmen. Izašlo u Beču kod W. Fricka. O ovom ćemo djelu u kojem od budućih brojeva progovoriti, jer sadržaje za šumske procjenitelje zanimivih podataka — nu do sele ga još primili nismo, a što o njem rekosmo, tudi je sud.

Bauer, das preussische Wildschadengesetz v. 1. Juli 1891. u. die Bestimmungen des neuen bürgerlichen Gesetzbuches über den Wildschaden. Izašlo u Neudammu kod I. Neumanna. Ciena 1·2 mar. Prem ove ustanove ne imaju za nas pravne valjanosti, ipak bi možda mogle mnoge naše lovovlastnike zanimati, jer i kod nas, od kako se lovstvu nešto više pažnje posvećuje, biva pitanje o naknadi štete počinjene po divljači sve akutnijim.

Debschitz, das Jahr des Teichewirthes und Fischzüchters. Ein Wegweiser für den Arbeitsgang bei der Bewirthschaftung ablassbarer Gewässer, zusammengestellt nach den Monaten des Jahres. Izašlo ove godine kod I. Neumanna u Neudammu. Ciena 1·2 mar.

Promet i trgovina.

U zadnjim smo brojevima našega lista izrekli naše mnjenje u trgovini s drvom i o prodajama u našim šumama i pripisivali slabe uspjehe prodaja u našim šumama dobrim dielom tomu, što je konsum sada mnogo slabiji, te se drvo toliko ne traži. Mnogi naši drvoržci opet misle, da su razlogom tom neuspjehu lih previsoke procjene, koje nisu omogućile pojedincima obzirom na te visoke izklične cene, da se u obće kod prodaja natječu. U listu „Agramer Lloyd“ nalazimo izvještaj o trgovini s drvom, koji je u broju 822. lista „Oester. Ungar. Centralblatt für Walderzeugnisse“ od 14. pr. mj. preštampan, te ga u izvadku donosimo. U tom se izvještaju ovako veli: „U mjesecu ožujku prilike su se izvoza iz šuma pogoršale vrlo, jer dodjoše običajne poplave koje spriečiše i daljnju proizvodnju razne robe, prem su domaći drvoržci na to zlo već naučni; kad bi se rieke regulirale bilo bi ipak nešto bolje. Nedaće koje biju domaće drvoržce mnogobrojne su, pa se to već najbolje opaža na malaksaloj poreznoj snazi. Trgovina je već upravo osobito potrebna zaštite svih pozvanih faktora — da ne propadne. — Obzirom na vanredno obilnu berbu u Francuzkoj namiče se pitanje ima li naša šumska trgovina pravo da se tuži. Zalihe na francuzkoj dužici vrlo su proredjene i kod nas i u Francuskoj a dužica izradjena god. 1899. i 1900. prodala se je uz osobito povoljne cene. Pošto se je nadati, da će te visoke cene i dalje se uzdržati, drvoržci bi bili sjegurno kupovali šume, kad ne bi bile izklične cene tolike. Uz tako visoke cene šuma ne moguće je šume kupovati, sve da je roba dobro u cieni; mnogi odoše

s toga u Rumunjsku paće u Crnu goru ili kupovaše kod privatnika šume u Ugarskoj. Pisac izvješća veli, da se ni hrastovih trupaca nije ove godine manje izvezlo nego prijašnjih godina. Osvrće se nadalje na silno izseljivanje, koje da ne će ni naredbe spriječiti, a poriče, da bi ono bilo plod nagovora raznih agenata, već da se je to samo s tog razloga tako razmahalo pošto ljudi ne nalaze zaslužbe kod kuće. Uslijed ne prodanih šuma pomanjkanje je zaslužbe znatno, djeluje dakle i na to izseljivanje. Jedino je, veli izvjestitelj, nužno da se izkliče cene snize, pa će se sve prije na prodaju iznešene sastojine lako prodati.

Ovako misle naši trgovачki krugovi glede trgovine s drvom, dočim mi i opet velimo nisu jedino visoke procjene uzrok da je toga toliko po šumama neprodanog ostalo, već je i manja tražnja drva u obě mnogo tome doprinesla. Razni ratovi u zadnje vrieme učiniše novac skupim, pa se manje poduzima, naročito manje gradi, a to sve nepovoljno djeluje na konsum drva. Da je u našoj monarkiji stagnacija velika, obće je poznato, nu moguće je, da će neki preokret nastupiti. Tako je poznato, da se namjerava izgraditi više kanala u Austriji. Sad će ta osnova doći pred carevinsko vijeće; bude li primljena bit će to na obaću korist.

Različite vesti.

Državni izpit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva u proljetnom roku o. g. održan je u prostorijah „Šumarskoga doma“ dne 10—16. travnja. Ispitom predsjedao je g. kr. zemalj. šum. nadzornik I. razreda Robert Fischbach, dočim su kao ispiti povjerenici fun-girali gg: Vinko Nagy kr. nadšumarnik i predstojnik kr. šumskoga ureda u Otočcu, Ivan Partaš profesor kr. šumarske akademije i Stjepan pl. Hankony nadšumar i šumski upravitelj vlastelinstva u Valpovu. Ispitu pristupilo je 12 kandidata i to gg: Jovan Stanić, Oskar Seidel Simeon Vojnović, Josip Hefner, Rudolf Kolibaš, Vilim Čmelić, Franjo Ivić, Levin Haueise, Krešimir Tomić, Krešimir Mifka, Rudolf Sablić i Andrija Lončarić dočim je jedan kandidat još prije pismenog ispita odstupio.

Dne 10. i 12. obdržavani su pismeni klausurni ispiti, te su kandidati imali sljedeća pitanja pismeno obraditi.

1. dan. a) Uzgoj šuma. Opišite postupak kod kultivacije, a napose još i kod pošumljivanja sipina ili t. z. živog pieska?

b) Geodezija. Kako se obavlja reambulacija (obnova medja) šumskog posjeda, koji se strojevi u tu svrhu rabe; a kako se ta radnja izvadja, ako stoje na razpolaganje katastralne mape i mjerači stol?

c) Čuvanje šuma. Koje pogibelji i štete priete šumami od prirode; kako će te istim predusresti, a kako šume od njih u obée obraniti ako su već nastupile, te napose obzirom na postojeće zakone i naredbe?

2. dan. Uporaba šuma. Opišite tehnička svojstva naših glavnih vrsti hrastova: lužnjaka, kitnjaka i cera; navedite za što sve naši seljaci te vrsti drva rabe, a koju opet važnost imadu ti hrastovi na svjetskom tržištu t. j. kakova se u glavnom sve roba od njih pravi i u koje zemlje izvaja?

b) Uredjenje šuma. Povjereno Vam je uredjenje šuma i sastavak šumsko-gospodarstvene osnove za šume nekoga vlastelinstva; ovaj šumski posjed leži u brdovitom kraju, velik je oko 3000 rali a glavne su vrsti drva bukva i jela; do sele sjeklo se je u šumama prebornom sjećom ali neurednom; preborna se sječa želi pridržati i u buduće, ali kao uredna; uredjenjem hoće da se postigne jednakost budućih godišnjih prihoda na drvu; koji bi način uredjenja šuma odnosno izračunavanja prihoda odabrali? Odabrani način opišite potanje, a način obračunavanja godišnjeg prihoda (etata) obrazložite povoljnim primjerom.

c) Računanje vrijednosti šuma. Šumska uprava kod koje služujete, želi u svrhu arondacije svojeg šumskog posjeda kupiti od nekog žitelja šumsku česticu kojih 30 rali veliku; $\frac{1}{3}$ ove čestice stara je šuma, koju će taj žitelj posjeći prije nego što ju proda, ostali je dio 15 godišnja mlada branjevina; kojim bi načinom obavili procjenu? Sam način računanja neka se obrazloži povoljnim računskim primjerom.

Po tom pristupili su kandidati k ustmenom izpitu onim redom kojim su tekuće brojeve izvukli, te su četvorica položila izpit „dobrim“, petorica „povoljnim“ uspjehom dočim su trojica reprobovana i to na godinu dana. Od kandidata, koji su se izpitu podvrgli, pet ih je svršilo c. kr. visoku školu za zemljotežtvu u Beču, a sedam nauke na bivšem šumarskom odjelu kr. gospodarskog šumarskog učilišta u Križevcima.

Glede spomenutog uspjeha ovih izpita u ovom roku ne može se reći, da je isti nepovoljan, nu mogao bi biti i povoljniji kad bi se praktičnoj izobrazbi posvećivalo više pomjene, nego li se to još i sada čini. Naredba visoke kr. zemalj. vlade izdana u tom smjeru nije doduše bez posliedica ostala, opaža se od tog vremena neki preokretaj na bolje, nu sasvim će se željeni cilj u tom pogledu polučiti tekar onda, kad se bude praktični bienium smatrao lih praktičkim nastavkom obuke a ovakovi se mlađi šumari (vježbenici) ne budu smatrali radnom silom, kako se ne smatraju u mnogim naprednim zemljama naročito u Pruskoj*. Povjerenstvo je i

* Vidi članak u Šum. listu br. 9. od god. 1899.: „Propisi o izobrazbi pruskih t. z. šumarskih referendara za vrieme praktičnog bieniuma prije nego će se prijesti k šumarskom državnom izpitu“. Na taj članak ponovno upućujemo koli kandidate same, toli njihove šefove.

ovaj puta stvorilo neke zaključke smjerajući na to, da se praksa šum. vježbenika što bolje udesi, koji će se zaključci visokoj kr. zemalj. vlasti na blagohotno uvaženje podnjeti, a ti su: 1. da se ossegura bolja praksa onih kandidata koji se kod bujičarstva upotrebljavaju i to tako, da oni bar jednu godinu u drugim granama šumarske prakse upotrebljivani budu; 2. da se vježbenici namješteni u šumarsko-tehničkoj službi kod političke uprave u Hrvatskoj i Slavoniji češće premještaju, da što bolje upoznaju razne predjele domovine kojih su šumsko-gospodarstvene prilike vrlo različite. 3. da se šumarski vježbenici u obće što boljim šumskim stručnjakom dodieljuju.

† **Josip Schlesinger i Dr. W. Neurath.** Nedavno preminula su dva profesora c. kr. visoke škole za zemljotežtvu u Beču i to Josip Schlesinger mnogogodišnji profesor geodezije, ujedno zastupnik na carevinskom vjeću, u dobi od 71 godine, koji se je kao takov zadnje vrieme dosta izticao. Pokojnik je uz težke materijalne prilike izučio već u zreloj dobi tehniku i dovinuo se vlastitim trudom do uglednoga položaja i slovio kao valjan i zdrušan profesor, kojega se i svi stariji djaci te škole dobro sjećaju. Nešto prije umro je Dr. W. Neurath profesor narodnog gospodarstva i statistike, koji je od g. 1889. na istoj visokoj školi djelovao a publicistički u svojem zvanju bio vrlo radin. Naročito njegovo djelo „die Elemente der Volkswirthschaftslehre“ doživilo je već i treće izdanje, a važno mu je djelo „das Hauptproblem der modernen Volkswirtschaft“ izašlo 1899. Naročito upućivao je Neurath u svojim djelima kako da se stane na put prekomjernoj proizvodnji, tom velikom zlu modernog gospodarstva i uzroku težkih gospodarstvenih kriza.

Lugarski tečaj u Pazinu. Dne 26. ožujka održani su lugarski izpiti na lugarskom tečaju, kojega podržaje kranjsko-primorsko šumarsko društvo, pod predsjedanjem šum. savjetnika P u e i c h a, koji je zastupao vlastu i spomenuto društvo. Osim toga bili su od strane društva prisutni nadsavjetnik G o l l i šum. povj. R i e b e l. Uspjeh izpitana bio je vrlo povoljan, jer je svih 12 kandidata izpit dobrim uspjehom položilo, što opet i svjedoči o trudu, kojega je imao učitelj tečaja šum. povjerenik Bolis, kojemu je u razmјerno kratkom vremenu od 12 nedjelja uspjelo polaznikom, koji su doneli sa sobom samo dosta slabu naobrazbu iz pučke škole, uciepiti sve ono znanje, koje valjanom čuvarskom osoblju treba.

Doktor zemljotežtva. Poznato je nastojanje tehničarâ pak gospodara i šumara, koji polaze visoke škole u Austriji, da postignu koji akademički grad, pa je o tom već i u našem listu govora bilo. Pod gornjim naslovom donosi „Oesterreichische Forst- u. Jagdzeitung“ o tom slijedeće: „Odbor za uredjenje naslova slušača visoke škole za zemljotežtvu,

koji se je koncem zadnjeg zasjedanja rajhsrata konstituirao, nastavio je opet, prigodom sadanjeg saborskog zasjedanja, svoje djelovanje. Prigodom zadnje sjednice u prošlom zasjedanju rajhsrata stavljena je na dnevni red razprava o podijeljenju naslova slušačem visoke škole za zemljotežtvo, koji bi imali već prema svojim naukama dobiti naslov „gospodar-inžinir“, „šumar-inžinir“ i kulturno-tehnički inžinir.

Pošto je parlament bio razpušten, nije to pitanje, nuz mnoga druga, došlo do raspravljanja. Društvo za uredjenje naslova nije sa tadanjim odborskim predlogom, prem taj znači prema sadanjem stanju napredak (do sele ne imaju svršeni slušači ove visoke škole nikakovoga naslova), zadovoljni, nego zahtjevaju naslov doktora su one, koje će se s uspjehom podvrći uvest se imajućim diplomnim izpitima. Odbor za uredjenje naslova za slušače visoke škole za zemljotežtvo stupio je sada u dogovor sa zastupnicima rajhsrata svoje struke, kojih dosta ima, pa će se doskora u rajhsratu staviti predlog, da se sada postojeći diplomni izpiti na ovoj visokoj školi reorganiziraju i to u tom smjeru, da će absolventom biti moguće polući akademiku čast doktora“.

Od prvobitno traženog naslova „inžinir“ odustalo se je, kako pišu, stoga, jer taj naslov reklamiraju tehničari za sebe; naročito obćenito su mnogi, naročito nestručnjaci, proti tome, da bi svaki koji spomenutu visoku školu svrši dobio kakav naslov, jer toga ne ima ni kod pravnika i filozofa, a za tim se je probitno išlo, već da bi se to na posebne stroge izpite vezati moralo, kako je to i na sveučilištih. — U zadnje je vrieme podielilo Njegovo Veličanstvo kralj. tehničkoj visokoj školi u Budimpešti pravo podieljivati čast „doktora tehničkih znanosti“, dočim je njemački car Vilim, kako smo lani u našem listu spomenuli, već prošle godine to pravo podjelio pruskim politehnikam.

Pošumljenje pjeskulja. U susjednoj Ugarskoj mnogo se čini za pošumljivanje pjeskulja, te je tekar nedavno veleposjednik grof S. Wenkheim dobio od strane kr. ug. ministarstva za poljodjelstvo priznanac za uspjele šumske kulture na životom piesku na svojem dobru u Nagy-Lévárdu, koje je izveo vlastelinski nadšumar K. Sommer. Pošumljeno je u svem preko 120 kat. rali. — I kod nas ima takovih pjeskulja, naročito u Podravini, pa je imov. obćina gjurgjevačka u potonje vrieme znatnu površinu takovih pjeskulja kupila s namjerom da ih kultivira, i to ponajviše pošumi. Ne bi bilo, držimo, u obće s gorega da se koji od naših stručnjaka, ponajpače izmedju činovnika spomenute imovne obćine, pošalje u Ugarsku, da to pitanje na vrelu prouči, jer ovakovih pjeskulja ima u Ugarskoj vrlo mnogo, pak su tamo u tom pogledu već i znatna izkustva stečena.

Naučni tečaji za praktične šumare na c. kr. visokoj školi za zemljotežtvo u Beču imali su se prema programu održati od 22—23 pr. mj. a oglašena su sliedeća predavanja: docent Dr. Gerl: O gospodarstvu sa šumskim vodama (2 sata); prof. A. Grau: Novi rezultati iztraživanjih na polju elektrotehnike; dvorski savjetnik prof. A. Guttenberg: 1. Postotak zrelosti i njegova uporaba u praksi uredjenja šuma (1 sat); 2. Novosti na polju dendrometrije (1 sat), k tomu demonstracije pomoću stiointikona; slike stabala i šuma ($1\frac{1}{2}$ sata); prof. G. Hempel: 1. šumarska dnevna i preporna pitanja (I. Izbor vrsti drveća 2 sata) 2. Novo šumsko-kulturno orudje (1 sat); Demonstracije u šum. vrtu (1 sat); docent Dr. Lorenz gospodarstvena važnost ptičjega sveta (1 sat); gradjev. nadsavjetnik prof. Oelwein: O obiskrbi vode za piće i porabu; docent J. Marchet: Napredak na polju šum. prometila. Prikazivanja pomoću skioptikona (6 sati); vladin savjetnik E. Pliwa: Napredak na polju drvarske industrije (3 sata); prof. S. Rezek: Izbor motora sa pilane (3 sata); dvorski savjetnik prof. F. Schvackhöfer: Drvo kao gorivo (1 sat); prof. O. Simony: O znanstvenoj podlozi reforme skrižaljka drvene gromade (4 sata); prof. T. Tapla: Novosti na polju geodezije (3 sata); prof. F. Wachtl: O podkornjacima (1 sat); prof. Dr. K. Wilhelm: O osipanju borovih četinja (2 sata) Honorar iznosi 15 kruna. Ove godine ne ima takova tečaja za gospodare, jer je već lanjske godine određeno, kako svojedobno javismo, da se izmjenice drže takovi tečajevi jedne godine za šumare, a druge za gospodare.

Svršeni pitomei lugarnicā ili nižih šumarskih škola u Austriji — koje se škole zovu Waldbau ili Försterschulen — obćenito se tuže na svoj položaj kao i okolnost, da ne mogu dobiti namještenja, a navadaju kao razlog, što se za malo bolja mjesta traže oni, koji su svršili „viša“ šumarska učilišta kao što je učilište u Bieloj u Českoj, novoustrojeno učilište u Brucku n. M. u Štajerskoj i dr. a slabija mjesta opet da zauzimaju obično ljudi bez kvalifikacije ili samo takvi lugari koji su nakon prakse položili niži državni izpit za čuvarsko i šumsko tehničko pomoćno osoblje, dakle t. z. lugarski državni izpit. Mi se svemu tomu ne čudimo, jer nam se i uvjeti za polazak ni najmanje ne svidjaju i opet samo naučavanje pravo neodgovara. Kao uvjeti su: svršena gradjanska škola; tri razreda srednjeg učilišta i 2-godišnja predpraksa, što je pretjerano.

SADRŽAJ.

	Strana
V. Zemljištne zajednice, njihov postanak, razvoj i uredjenje. Piše Gašo Vac, kr. kot. šumar	233—264
Uzance drvotržtva na c. i kr. burzi u Beču	264—268
Listak. Osobne viesti: † Ladislav grof Pejacssevich virovitički.	268—269
Družtvene viesti: Kućni red za upravni odbor hrv.-slav. šumarskoga družtva	269—272
Zakoni i normativne naredbe: Okružnica kr. zemalj. vlade, odjela za unutarnje poslove, od 22. ožujka 1901., upravljena na sve zamjenike vladinih povjerenika za imovne obćine u bivšoj Vojnoj Krajini, kojom se uredjuje sulkjučarstvo i rukovanje sa sa blagajnom kod kotarskih šumarija spomenutih imovnih obćina	272—274 274
Upit	274
Šumarsko i gospodarsko knjižtvo.	274—275
Promet i trgovina	275—276
Različite viesti: Državni izpit za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva u proljetnom roku. — † Josip Schlesinger i Dr. W. Neurath. — Lugarski tečaj u Pazinu. — Doktor zemljotežtva. — Pošumljenje pjeskulja. — Naučni tečaji za praktične šumare. — Svršeni pitomeci lugarnica ili nižih šumarskih škola u Austriji	276—280



LUGAR

vrlo valjan, čestit i savjestan s položenim državnim izpitom,
koji je samo nesretnim slučajem ostao bez mjesta, moli za
primjereni namještenje.

Potanje ubaviesti daje

B. Svoboda,
kr. kot. šumar
u Draganiću kraj Karlovca.